

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 323 — GOD. VII.

ŠIBENIK, 19. STUDENOGA 1958.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Prihvaćen perspektivni plan privrednog razvoja kotara

NAJVEĆA INVESTICIJONA ULAGANJA U SAOBRAĆAJU

U prošli četvrtak, 13. o. m. na odvojenim sjednicama Kotarskog vijeća i Vijeća proizvođača NO kotara Šibenik prihvaćen je petogodišnji perspektivni plan privrednog razvoja šibenskog kotara. Prethodno je na zajedničkoj sjednici obrazloženo na predloženi nacrt plana podnio predsjednik NO-a kotara Miro Kuhač. Na sjednici Kotarskog vijeća u diskusiji o karakteristikama nacrta perspektivnog plana sudjelovali su Nikola Sekulić, potpredsjednik Sabora Hrvatske i narodni zastupnik, zatim odbornici Petar Rončević, ing. Zvone Jurišić, Petar Škarica, Tona Krnić, Branko Jelić i Josip Ninjić, dok je na sjednici Vijeća proizvođača o novoj investicijskoj politici govorio Ivica Gretić, član Saveznog odbora SSRNJ i podsekretar Saveznog sekretarijata za industriju. Osim njega diskutirali su još odbornici Joso Tanfara, Marko Skorin, Jakov Cavina, Simo Bojanić, Ivo Ninić, Ivo Batinica, Vaso Mandić, Joso Guberina, Arsen Vukić i Miro Kuhač.

Perspektivnim planom predviđen je širok zamah cjelokupnog privrednog razvoja, a posebno industrije, saobraćaja i poljoprivrede. Ukupno povećanje bruto produkta, prema 1956. godini, iznositi će oko 21 milijardu dinara, tako da će cjelokupni bruto produkt u posljednjoj godini perspektivnog plana iznositi oko 53 milijarde. Vrijednost nacionalnog dohotka od osam milijardi u 1956. povećat će se na 20 milijardi dinara u 1961. godini, tako da će cjelokupni obim materijalne proizvodnje porasti za

dva i po puta. Godišnji prosječni porast sveukupnih prihoda iznosiće oko 28 posto.

Ipak najveće povećanje proizvodnje bit će zabilježeno u industriji, a naročito u obojenoj metalurgiji. Prema ukupno izvršenom bruto produktu u posljednjoj godini perspektivnog plana industrija će sudjelovati sa 63 posto ili sa 33 milijarde ostvarenih prihoda u odnosu na 10 milijardi, koliko je ostvarila u 1956. godini. Prema tome, ukupna industrijska proizvodnja povećat će se za više od tri puta. Kod ovo-

ga je karakteristično, da će glavni teret u izvršenju planirane proizvodnje nositi najstariji industrijski pogoni. Najme, uslijed pomanjkanja potrebnih investicija za potpuno dovršenje tvornice lakih metala »Boris Kidrič« i tvornice elektroda i ferolegura, planirana proizvodnja u tim dvjema tvornicama, ranije utvrđena na osnovu puštanja u pogon novih kapaciteta, ne će u cijelosti biti ostvarena. Za potpuno dovršenje tih objekata potrebno je uložiti još oko 4 milijarde i 300 milijuna dinara, od čega samo u TLM »Boris Kidrič« milijardu i 100 milijuna. U izgradnju novih postrojenja obiju tvornica utrošeno je dosad preko 15 milijardi investicijskih sredstava.

Perspektivni plan predviđuje najveća investicijska ulaganja u saobraćaju. Tako će se od predviđenih 16 milijardi dinara u željeznički saobraćaj utrošiti milijardu i 900 milijuna, u pomorski 11 milijardi, a u cestovni saobraćaj 2 milijarde i 800 milijuna, od čega će se na izgradnju Jadranske turističke magistrale investi-

rati oko dvije i po milijarde dinara. Od željezničkih objekata dovršit će se dionica pruge Knin — Zadar, zatim željeznički čvor u Kninu i raznim stanicama u Razinama. Iz sredstava za pomorski saobraćaj nastavit će se radovi na izgradnji lučkih postrojenja, dovršenju operativne obale u Dobriki i Rogaču, a težiti će se i ka tome, da se odobre sredstva za nabavku nekoliko brodova trampera.

Dašnjem razvoju poljoprivredne proizvodnje posvetit će se puna pažnja. Plan je predvidio utrošak od 2 milijarde dinara za unapređenje ove privredne grane. 700 milijuna investirat će se u gradnju objekata za preradu i to za podizanje vinarskih podruma u Šibeniku, Stankovcima i Devrskama, konzumnih mliječara u Knjnu i Šibeniku, dok će se 100 milijuna investirati u melioracione radove Knjnskog i Petrovog polja. Za razvoj ribarstva utrošit će se 220 milijuna dinara. U vinogradarstvu i maslinarstvu težiti će se ka proizvodnji kvalitetnih sorti, kao i sistematskom uzgoju povrtarskih kultura, za što ovo područje ima izvanredne uvjete. Za unapređenje trgovine predviđeno je investiranje od 168 milijuna, a za razvoj društvenog zanatskog sektora 93 milijuna dinara. Od neprivrednih investicija plan je predvidio da se za stambeno-komunalnu izgradnju, zdravstvene i školske objekte utroši oko 4 milijarde i 200 milijuna dinara. U izvršenju prihvaćenog plana, a što je posebnim amandmanom odbornika predviđeno, nastojat će se da se svi investicioni fondovi uključivo i amortizaciona sredstva privrednih i zadrugnih organizacija objedine, kako bi se što efikasnije i u određenom razdoblju mogao izvršiti taj plan.

Pitanju stručnog kadra dano je posebno mjesto u perspektivnom planu. Ukazano je na pojačanu potrebu stipendiranja novog kadra. Do kraja 1961. godine nedostajat će na ovom području oko 59 posto visokostručnog kadra i oko 63 posto visokokvalificiranih radnika.

Na kraju je prihvaćeno nekoliko amandmana koje su postavili odbornici. Tako je usvojen amandman Tone Krnić da se pristupi rješavanju pitanja stambenog prostora za učitelje centralnih osmogodišnjih škola, kao i prijedlog Vitomira Gradiške da se izvrši projektiranje postojećeg ceste Drniš-Knin-Okolaj, radi njene rekonstrukcije. (J)

Ekipa Saveznog odbora SSRNJ boravila na kotaru

Prošlih dana boravila je na području našeg kotara ekipa Saveznog odbora SSRNJ koja je u okviru općih priprema za predstojeći Kongres Socijalističkog saveza obišla nekoliko organizacija.

Članovi ekipe Milka Minić, Ivica Gretić i Sonja Mirić vodili su tom prilikom razgovore u Kotarskom i općinskim odborima SSRNJ Tjeseo, Šibenik i Knin. Oni su također posjetili osnovne organizacije SSRNJ u Pirovcu, Šibeniku (Baldekin I.), Kninu i Strmicu interesirajući se naročito za političko djelovanje tih organizacija.

Pored toga, Milka Minić, Ivica Gretić i Sonja Mirić razgovarali su i sa predstavnicima privrednog, javnog i kulturnog života sa područja Šibenskog kotara.

Veliki interes za sistem nagrađivanja po jedinici proizvoda

Razgovor s potpredsjednikom Centralnog vijeća Saveza sindikata Jugoslavije Mikom Špiljkom

U posljednje vrijeme mnogo se govori i piše o sistemu nagrađivanja po jedinici proizvoda. Iznose se njegove pozitivne strane, rezultati postignuti u četiri zagrebačka poduzeća u kojima se on već primjenjuje godinu — dvije, a čuju se glasovi i o tome da taj sistem nije toliko pogodan kako se govori.

U vezi sa ovim obratili smo se drugu Miki Špiljku, potpredsjedniku Saveza sindikata Jugoslavije da nam iznese svoja zapažanja i mišljenje.

— Rezultati nagrađivanja po jedinici proizvoda postignuti u »Radi Končaru«, »Elki«, Tvornici parnih kotlova« i »Fotokemici« za posljednju godinu dana uvjerljivo govore o prednostima ovog načina nagrađivanja nad svim dosadšnjim sistemima koje smo primjenjivali, tako da je sasvim izlišno govoriti o tome da li ga treba primjenjivati ili ne. — Zbog toga — rekao je Špiljak — nije iznenađujuće što je sistem nagrađivanja po jedinici proizvoda tako živo interesiranje mnogih radnih kolektiva, sindikalnih organizacija i privrednih udruženja.

Zapitan; da li će se sistem nagrađivanja uskoro primjenjivati u većem broju poduzeća, Špiljak je odgovorio:

— Obavješten sam da se na primjer u Hrvatskoj, u mnogim oblastima održavaju savjetovanja i seminari na kojima se rukovodioci poduzeća, predstavnici sindikalnih organizacija, i organa radničkog samoupravljanja upoznavaju sa karakteristikama novog sistema, tennikom njegove primjene, zahtjevima koje taj sistem postavlja pred privredne organizacije koje žele da ga primijene. Slična savjetovanja već su održana i u drugim krajevima zemlje; u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji i drugdje, a i pojedini stručovni sindikati održali su, također savjetovanja na kojima je govoreno o rezultatima nagrađivanja po jedinici i mogućnostima njegove primjene. Na svim ovim savjetovanjima uglavnom je zauzeto stajalište da je ovo dobar način nagrađivanja i da ga treba što prije primijeniti.

— Mi se nadamo, dodao je Špiljak, da će već na početku godi-

ne mnoga poduzeća početi da nagrađuju po novom sistemu.

U daljem razgovoru sa saradnikom »Sedme Sile« Miki Špiljak je istakao, da se ne smije izgubiti iz vida da se sistem nagrađivanja može primijeniti samo u dobro organiziranim poduzećima, u onima u kojima se točno zna perspektivni plan proizvodnje, mogućnosti plasmana na unutarnjem i vanjskom tržištu. Pored toga, neophodno je da u poduzeću postoji dobra organizacija rada, da nema uskih grla proizvodnje, da postoje utvrđeni tehnički normativi, norme radne snage, i td. Poduzeće koje želi da uvede nagrađivanje po jedinici proizvoda mora da ima tako uprošćenu službu evidencije da se u svakom dobu točno zna cjelokupno poslovanje poduzeća, a radnik da uvijek ima uvid u to koliko je zaradio.

— Dakle — podvukao je Špiljak — zahtjevi koje sistem nagrađivanja postavlja pred one koji ga žele da primijene nisu mali. On traži savremenu organizaciju proizvodnje, u protivnom, on ne može biti efikasan. Već samo to što njegova primjena zahtijeva da se radni kolektivi temeljito pozabave načinom na koji sada proizvode i da u vezi s tim isprave nedostatke, organiziraju savremeniji proces proizvodnje, ispitaju norme, naprave detaljnu i temeljitu procjenu radnih mjesta, uproste službu evidencije i td., samim tim će biti stvoreni svi preduslovi da se povećaju ubujam proizvodnje i produktivnost rada. I u tome je — pored ostalog — velika prednost sistema nagrađivanja po jedinici proizvoda.

Drug Špiljak je odgovorio i na pitanje, da li sadašnji instrumenti raspodjele omogućuju poduzećima da primijene sistem nagrađivanja po jedinici proizvoda. On smatra, da visoko akumulativna poduzeća mogu i po današnjim uslovima bez teškoća uvesti nagrađivanje po jedinici. Međutim, očekuju se korekcije nekih instrumenata što će omogućiti mnogim privrednim organizacijama da nesmetano isplaćuju radnicima pune zarade po učinku i da u skladu sa povećanjem produktivnosti rastu i fondovi poduzeća.

(Sedma Sila)

Za izvršenje plana treba angažirati sve snage

-rekao je drug Nikola Sekulić u svom izlaganju

— Sam prijedlog plana govori o raznovrsnosti i raznolikosti privrede našeg kotara. Kad se uzme metalurgija, metalna industrija, brodogradnja, rudarstvo, građevinarstvo, prehrambena industrija i turizam, govori nam da je ta baza vrlo široka, i ako još uzme-mo poljoprivredu, znači da naš kotar daje velike mogućnosti za daljnji razvoj. Mi smo prije rata imali 79 posto seljaka od ukupnog broja stanovništva, da se danas taj broj snizio na ispod 50 posto. To znači da je ovaj kotar pretežno industrijski, ali ne smijemo zaboraviti kakve mogućnosti postoje u poljoprivredi.

Za industriju, koju imamo na području ovog kotara, mi smo mnogo zainteresirani da sredimo i dovršimo dvije veće tvornice — TLM »Boris Kidrič« i tvornica elektroda i ferolegura. U referatu je već bilo govora kakva je situacija kod ovih dviju tvornica. Mi smo ulagali velika sredstva i vezali smo druge planove za njih, koji su u vezi sa prosvjetom, školstvom, zdravstvom i td. Ovdje su utrošena sredstva iz investicionih fondova na davanje garantnih pologa, dok s druge strane, kad se ukaže potreba da treba pomoći nerazvijene općine, kao što su Tjeseo i Primošten, onda sredstva, naravno, nedostaju. Zato kažem, da je to vrlo ozbiljan problem, koji treba riješiti. Sada je najvažnije da one objekte, koje smo započeli dovršimo, ali ne bi trebalo ići na nove i trošiti sredstva tamo, gdje ne ćemo imati neposredne koristi.

U nastavku svog izlaganja drug Sekulić je rekao, da su se sa malo više organizacije izvjesni problemi mogli riješiti, pa je kazao; na pr., brodogradilište u Betini, koje je uposilo priličnu radnu snagu i pomoglo riješiti njen problem, traži sredstva za rekonstrukciju. Međutim, tu ne možemo ništa učiniti jer nemamo sredstava. Mi ne možemo dozvoliti da se stara tvornica u Crnici

Nikola Sekulić

ruši, a da se nova ne dovrši. Mi taj problem moramo riješiti. Zatim je drug Sekulić nastao:

— Smatram da je plan trebao biti nešto konkretniji i jasniji o pitanju nerazvijenijih područja na kotaru, gdje bi se vidjelo kakve će koristiti ta područja imati. Ja mislim, da je dobra orijentacija da tim krajevima stvorimo nešto, kako bi sutra mogli sami krenuti naprijed. Zato mislim da bi trebalo voditi računa o nekim područjima, kao što je Bukovica i još neka, radi stva-

ranja jedne bolje perspektive tim krajevima.

Mi smo dosta govorili o poljoprivredi i, tamo gdje su bili povoljniji uslovi, nešto se učinilo, ali to iz plana ne vidimo. Kada želimo unaprijediti poljoprivredu i podići njenu proizvodnju, mi ne ističemo kakve snage trebaju biti nosioci tog napretka. Postavlja se pitanje, kako zainteresirati naše poljoprivrednike za poljoprivredu i bolje prinose; kako zainteresirati poljoprivrednika da sije žitarice koje će davati 20 mtc po hektaru. U prvom redu treba vidjeti što zadruga može učiniti u tom pogledu. Imao sam prilike vidjeti što su u drugim krajevima postigle zadruge. Naime, one su išle na kooperaciju sa seljacima i na proizvodnju žitarica, postigavši tako vrijedne rezultate.

Slično je stanje i kod ribarstva. I ovdje trebamo imati na umu kako ćemo to organizirati. Ribarstvo je kod nas poluzanatska grana. Iako imamo dobrih ribara njima to nije glavno zanimanje. U tom slučaju ne možemo govoriti o unapređenju te grane.

Kad se govori o neprivrednim investicijama, obično se misli da su one stvarno neprivredne, međutim, one su još itekako privredne. Samo trebamo znati kako i na koji ih način koristiti. Niska produktivnost i nekvalifikacija naših radnika je usko povezana. Više bi trebalo voditi računa o školovanju radnika, jer je to put kojim dolazimo i do veće produktivnosti. Zato kažem, da investicije, koje se ulažu za uzdizanje kadrova, nisu neprivredne.

— Još bih na kraju htio kazati, istakao je drug Sekulić, da za izvršenje toga plana treba angažirati sve snage, i institucije i političke organizacije.

Mislim da je taj plan od velike koristi, iako je donijet dvije godine u zakašnjenju, jer će se u iduću tri godine na bazi vlastitih mogućnosti mnogo toga učiniti, i ovaj kotar će postati jedan od razvijenijih kotara u našoj Republici.

Povećanje proizvodnje, zaposlenosti i standarda

osnovne karakteristike Prijedloga društvenog plana za 1959.

Ovih dana Savezno izvršno vijeće razmatralo je i usvojilo Prijedlog saveznog društvenog plana za 1959. godinu. Taj prijedlog bit će ovih dana upućen Saveznoj narodnoj skupštini koja će ga pretrpetati vjerovatno još tokom ovog mjeseca. Tako se može očekivati da će plan za iduću godinu biti donijet najdalje u decembru.

Već i površan pogled na planske postavke otkriva njegove glavne karakteristike. One se ogledaju prvo u tome da je Prijedlog pravljen u skladu sa perspektivnim razvitkom privrede u periodu između 1957. do 1961. a zatim u daljem značajnom povećanju proizvodnje, zaposlenosti i produktivnosti, smanjenju platnog deficita, usmjeravanju investicija na izgradnju i dovršenje osnovnih objekata petogodišnjeg plana i povećanju životnog standarda radnih ljudi.

Prijedlogom plana predviđa se porast nacionalnog dohotka za 11,7 odsto, povećanje industrijske proizvodnje za 11 odsto, a poljoprivredne za 20,7 odsto.

Najveće povećanje proizvodnje Prijedlog plana predviđa u oblasti poljoprivredne proizvodnje. To je i razumljivo. U idućoj godini treba da dođe do jačeg izražaja ogromna ulaganja u poljoprivredu, naročito u posljednje dvije godine. Ta ulaganja samo ove godine treba da iznose oko 70 milijardi dinara. Ona su pored ostalog omogućila da se već u ovogodišnjoj jesenjoj sjetvi može upotrijebiti preko 30.000 traktora. (Godine 1959. u Jugoslaviji je bilo svega 2.500 traktora), 1,6 milijuna vještačkih dubriva, da se na 900.000 hektara zemlje primjenjuje suvremena agrotehnika itd.

Ulaganja u poljoprivredu porast će u 1959. na 83 milijarde dinara.

Prijedlogom plana za iduću godinu predviđa se dalje upošljavanje 125.000 novih lica, a povećanje produktivnosti rada u industriji i rudarstvu za 6,5 odsto. Povećanje broja zaposlenih i povećanje produktivnosti stoje u uskoj povezanosti. Naime, dolazak velikog broja radnika sa sela u industriju u izvjesnoj mjeri usporava povećanje produktivnosti rada u nepoljoprivrednim granama. I to je bio jedan od razloga što se išlo na manji broj novopozvanih u odnosu na prošlu i ovu godinu. Prošle godine zaposlilo se 170.000 novih lica, a ove 180.000, što je daleko iznad godišnjeg prosjeka predviđenog petogodišnjim planom.

Prema Prijedlogu plana za 1959. izvoz će porasti za 13,4 odsto u poređenju sa ovom godinom, dok će uvoz porasti za 9 odsto i to uglavnom uvoza poljoprivrednih mašina i vještačkih dubriva.

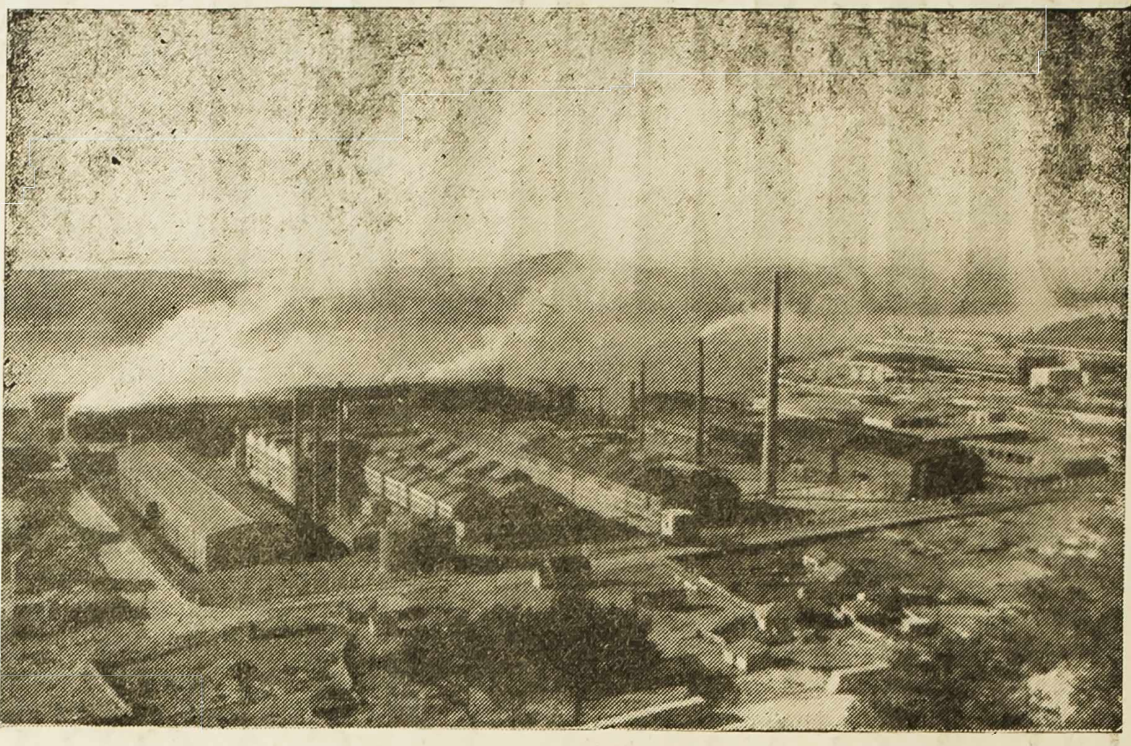
Što se tiče investicija u osnovna sredstva, koje iznose 566 milijardi, one će i iduće godine zaobilježiti izvjestan porast, a namijenjene su u prvom redu dovršavanju započetih i podizanju nekih novih objekata. U strukturi investicija padaju u oči krupne sume predviđene u neprivredne svrhe — 120 milijardi, u poljoprivredu 83 milijarde, u saobraćaju 96 milijardi i trgovinu i ugostiteljstvo 30 milijardi. Ove treba dodati da je za buduću investiciju politiku od posebnog značaja ujedinjavanje i usmjeravanje decentraliziranih sredstava koja su ogromna, a vrlo često korištena neracionalno i sa gle-

dišta općih interesa, bez pravog ekonomskog kriterija i opravdanja. Zato će problem koncentracije decentraliziranih sredstava koja se penju na oko 300 milijuna dinara u idućoj godini biti jedan od značajnijih predmeta diskusije privrednih faktora. Kao novina očekuje se i detaljnije proučavanje privredne zaostalosti kotara i mogućnosti njihovog unapređenja bez obzira u kojoj se republici nalaze.

Najzad, Prijedlog društvenog plana veliku pažnju posvećuje porastu lične potrošnje i životnog standarda radnika i službenika u 1959. godini. Predviđa se povećanje lične potrošnje za 6,2 odsto, odnosno 5 odsto po stanovniku, a toliko treba da se poveća i prosječna realna plaća zaposlenih. Za izgradnju u oblasti društvenog standarda predviđa se krupna suma od 110 milijardi dinara, od toga samo za stambenu izgradnju 66 milijardi. Planskim instrumentima osigurano je, koliko je to bilo moguće, ostvarenje ovog povećanja lične potrošnje, detaljnije su planirane bilance robe za široku potrošnju i td. Ipak lična potrošnja u idućoj kao i u ovoj godini bit će uslovljena i mnogim subjektivnim faktorima. Zato će porast lične potrošnje u velikoj mjeri zavistiti i od samih komunista i njihovih narodnih odbora, od organizacija koje se bave snabdjevanjem, od proizvođačkih radnih kolektiva i njihovih organa samoupravljanja.

I to treba imati na umu već sada na samom početku javne diskusije o Prijedlogu društvenog plana za iduću godinu.

Dragan Vukobratović

Godišnji dogovor članova sindikalne podružnice tvornice elektroda i ferolegura

Otkrivene rezerve

Otkako je unazad dvije nedjelje sindikalna podružnica tekstilne tvornice »Jadranka« prva održala svoju godišnju skupštinu, od tada nema dana, da se u Šibeniku, Drnišu, Kninu ili nekom drugom mjestu ne održi po nekoliko skupština sindikalnih podružnica. Karakteristično je, da su ove godine skupštine dobro pripremljene, izvještaji i referati sažete i određeno govore o rezultatima i propustima u radu sindikalnih podružnica, o problemima proizvodnje gledano kroz zalaganje i proizvodnu disciplinu članova sindikata i radnih kolektiva. Od 130 sindikalnih podružnica na području Šibenskog kotara, velik ih je broj već održao svoje godišnje dogovore, preostale će se održati u predviđenom roku do 1. prosinca. Iza toga slijede skupštine općinskih sindikalnih vijeća, mjesnih i kotarskih strukovnih odbora, za koje se na skupštinama sindikalnih podružnica biraju delegati. Predviđeno je, da će se skupštine ovih održati do 20. prosinca. Skupština Kotarskog sindikalnog vijeća planira se za 15. siječnja 1959. U toku ove sindikalne aktivnosti formirani su i općinski sindikalni vijeće Šibenika.

Borba za tehnološku disciplinu radnog kolektiva

Bila je to dobra godišnja skupština. To su mogli kazati na završetku i članovi sindikalne podružnice, koji su prisustvovali skupštini i oni, koji su njen petnaestni rad pratio na svojim radnim mjestima preko pojačala. To su u ostalom, konstatali i drugovi, koji su skupštini prisustvovali sa strane — predstavnici sindikalnih podružnica nekih drugih poduzeća, te predsjednik Kotarskog sindikalnog vijeća Ivo Ničić, član Kotarskog vijeća Ante

Buvinić i narodni zastupnik proizvođača u Saboru, Ivo Rajević.

Šta stoji iza te ocjene — dobra skupština? Sindikalna podružnica i njen novoizabrani izvršni odbor poslile izvještaja, kojeg je u ime izvršnog odbora podnio predsjednik Zorić i nakon plodne i principijelne diskusije delegata na skupštini, lako će određiti zadatke i sadržaj budućeg rada. I referat i diskusija istakli su cijeli niz problema, uspjeha i nedostataka u radu sindikalne podružnice u aktiviranju pogonskih sindikalnih pododborna i pogonskih radničkih savjeta, u poboljšavanju higijensko-tehničke zaštite i nediscipline članova radnog kolektiva u pogledu provođenja zaštitnih mjera. Jednako tako je poklonjena pažnja podizanju društvenog standarda, tehničkog i općeg obrazovanja radnika. Naročito živo su razmatrana pitanja opće i tehnološke discipline, organizacije i proizvodnosti rada, što po svemu sudeći, dolazi u red najtežih problema ove velike tvornice, dakako ne uzimajući u obzir onaj najteži — problem dovršenja izgradnje i kompletiranja novih pogona.

Da je bilo govora o svim tim pitanjima, to je samo po sebi razumljivo, jer o čemu drugom bi se inače i moglo govoriti na jednom takvom godišnjem skupu. Ali, radi se o tome, u kolikoj mjeri je jednal sindikalna skupština razmatrala sve to sa stanovništa — što smo mi kao sindikalna organizacija, kao članovi sindikata i članovi radnog kolektiva učinili i što ćemo poduzimati, da se poboljšaju radni uslovi, poveća proizvodnost i disciplina, smanje nesreće na radu i td. A u tom pogledu, treba odati priznanje ovoj skupštini u Tvornici elektroda i ferolegura, jer je otkrila čitav niz rezervi, koje se kriju u njihovim vlastitim mogućnostima.

Skupština se naročito pozabavila s dvjema, za ovo poduzeće izgleda karakterističnim pojavama: veliki broj kažnjivih članova kolektiva i još veći broj nesreća na radu. Cifre su visoke. U 10 mjesec 185

kažnjenih većim ili manjim kaznama za razne prestepe i 441 teža ili lakša povreda na radu. I jedna i druga stavka predstavljaju pasivu za ljude, koji su u pitanju, gubitke za poduzeće i zajednicu. Jedan od diskutana je rekao — milijuni nam odlaze za nesretne slučaje, a mi moramo kažnjavati radnike, što sami svoje vlastite oči ne zaštićuju. Po onom što se moglo čuti na skupštini, više je nego sigurno, da sindikalna organizacija ne će ova dva ljudska minusa u svom kolektivu prepustiti samo na brigu »upravnoj zgradi« i zadovoljiti se postojanjem Hatazeovih propisa i Disciplinske komisije, nego će poraditi, da se smanji bilanca ove loše kronike svog kolektiva.

Bilo je dosta riječi na temu brige o ljudima, o tome, da bi trebalo poboljšati hranu u menzi, povećati učesće poduzeća u izgradnji stanova, o poboljšanju uslova prijevoza radnika i t. d. Poduzeće prevozi preko 400 radnika, a još stotina iz okolice Skradina očekuje, da se organizira i njihov prijevoz. U pogledu čuvanja i onako premalog broja vozila, sindikalna podružnica zauzela je zanimljiv stav: vozila su često u kvaru što zbog nedovoljnog čuvanja, što zbog loših putova do sela u kojima žive radnici »prijevoznici«. Tvornica je doduše dužna da osigura vozila, ali joj nije dužnost da popravlja seoske putove, po kojima se lome vozila i zaključila — neka drugovi koji se prevoze, povedu računa, da se njihovi seoski putovi poprave.

To su samo neki i štoviše nevažniji detalji razmatrani u referatu i plodnoj diskusiji, koja je prema riječima tehničkog direktora pružila veoma korisne prijedloge za poboljšanje radnih uslova i proizvodnosti ove tvornice, koja ima još velike zadatke i još će se širiti. (b)

Kadrovska politika u komunizmu

Nimalo nije slučajno što je na nedavnom savjetovanju u Centralnom komitetu Saveza komunista Srbije kadrovska politika stavljena u prvi plan i bila predmet ozbiljne pažnje svih učesnika savjetovanja. Na to ne obavezuju samo odluke Sedmog kongresa o uzdizanju kadrova, već i sama praksa, svakodnevni život u svakoj općini ili kotaru.

Danas se ekonomski ili društveni život u komunama toliko razvio i razgranao da zahtjeva veliki broj stručnih i obrazovanih ljudi za najrazličitije društvene poslove. Razumije se da u uslovima širokog razmaha društvenog upravljanja, koje je i omogućilo da se na mnoga odgovorna i rukovodeća mjesta istaknu novi ljudi, nije moguće kadrovsku politiku voditi na nekadašnji način, centralizirano, administrativno, putem mreže »personalaca«. Danas je svako poduzeće, svaka ustanova i organizacija i sama zainteresirana za usavršavanje kadrova, jer je i briga o tome na njih prenesena. Ali, to ne znači da ne treba voditi kadrovsku politiku, da ne treba pratiti razvoj ljudi i uticati na njega. Naprotiv, takva potreba danas se osjeća više nego ikada, jer od stručnih i obrazovanih ljudi, kojima se s puno povjerenja mogu povjeriti razni odgovorni poslovi, zavisi funkcioniranje čitavog složenog mehanizma komune.

Mora se reći da do sada u mnogim općinama i kotarima takvo praćenje razvoja kadrova i utjecanje na taj razvoj, kao i na njihov raspored nije bilo na dovoljnoj visini. Ponegdje ni organi personalne službe u državnoj upravi, niti kadrovske grupe u komitetima nisu bili u stanju da prave solidnije analize razvika i rasporeda kadrova, pa zato rukovodstva nisu ni imala svestrani uvid koji bi im omogućio da vode određenu kadrovsku politiku, da izgrađuju kriterijume, da preduzimaju mjere za brže usavršavanje ljudi. Time se ne umanjuje značaj onoga što je postignuto preko raznih večernjih i drugih škola, preko kurseva i seminara na radničkim univerzitetima, preko davanja stipendija itd. Ali, sve to još nije dovoljno. Prošle godine, na primjer, u Srbiji je pravljena jedna anketa o direktorima poduzeća. Pokazalo se da je njihov politički sastav vrlo dobar, ali da prosjek njihovog općeg i stručnog obrazovanja, naročito u pojedinim granama, nije zadovoljavajući. Nema sumnje da je taj kadar u prethodnim godinama iznio na svojim leđima mnogobrojne i teške zadatke naših privrednih poduzeća. Ali, ako se uzme u obzir da sada nadola-

ze novi i složeniji poslovi vezani sa sve jačom borbom za visoku produktivnost i ekonomičnost, za unapređivanje tehničke baze i uvođenje novog načina rada (na pr.: automatizacija), za uvođenje stimulativnijih oblika organizacije i nagradivanja, za sve veću potrebu podizanja životnog standarda i radnih uslova kolektiva — postavlja se pitanje nije li potrebno negdje i na određen način taj kadar usavršavati bilo doškolovanjem, ili proširivanjem stručnosti, ili podmlađivanjem i td.

Slično je stanje kad je riječ o kadrovima u državnoj upravi. Ima lijepih primjera da su pojedini kotari već iskolovali kroz upravne škole priličan broj ljudi i riješili pitanje sekretara narodnih odbora i drugih važnijih službenika u općinama. Ali, ima dosta i takvih slučajeva gdje se za sve potrebe i dužnosti u komunama traže »gotovi ljudi«, pa se najčešće obrće sve oko jednih te istih. Ponegdje čak i nije toliko problem u nedostatku ljudi koliko u njihovom pravilnom rasporedu. U jednoj općini, na primjer, načelnik za privredu je neuk čovjek, koji očevidno ne uspijeva da sagleda privredne probleme komune, a u istom odboru rade trojica diplomiranih ekonomista kao činovnici.

Kadrovska politika u komunama neizbježno će se ubuduće voditi po principu »pravi čovjek na pravom mjestu«. Naravno, nije uvijek lako naći ni pravog čovjeka, ni postaviti ga na pravo mjesto, ali baš zato se i predviđa usavršavanje kadrovske službe i njeno prilagođavanje savremenim potrebama društva.

Kako je nagovješteno na pomenutom savjetovanju u Centralnom komitetu Saveza komunista Srbije, uskoro će se na nov način pristupiti organiziranju kadrovske službe kako u savezanim i republikanskim organima, tako i u kotarima i komunama. U komitetima Saveza komunista stvorit će se posebne kadrovske komisije koje će se osposobiti za bolje i savremenije praćenje kadrova. Njihove evidencije i analize prilagodit će se tako da mogu služiti potrebama svakodnevnog kadrovske politike. A ta svakodnevna kadrovska politika moći će onda da regulira tako važna i osjetljiva pitanja ko što je podmlađivanje političkih, privrednih i drugih kadrova uzdizanjem novih ljudi, rasterećivanje onih koji su preopterećeni velikim brojem funkcija usljed čega trpe i oni te funkcije, raspoređivanje sposobnih ljudi u one organizacije i na ona mjesta koja su najznačajnija u sadašnjim uslovima itd.

Samo jedan primjer pokazuje koliko je ovakva orijentacija u radu neophodno potrebna. Poznato je koliko je u posljednje vrijeme porasla uloga sindikata u našem privrednom i društvenom životu i kako odgovorni zadaci padaju na sindikalne organizacije, naročito kad je riječ o pitanjima životnog standarda. Međutim, u nekim općinama, pa i kotarima, na to se nije reagiralo, ili se reagiralo vrlo sporo. Tamo sindikalna vijeća nisu ni odgovarajućim načinom pojačana sposobnim ljudima, pa zato u proteklom periodu nisu ni odigrala ulogu koju je trebalo da odigraju. Sasvim je drugi slučaj tamo gdje su u općinskim vijećima sjedili ljudi koji su mogli ravnopravno sa narodnim odborom, vijećem proizvođača, odborom i drugim faktorima da aktivno sudjeluju u rješavanju najvažnijih problema životnog standarda u komunama.

Kadrovska politika u komunama dobiva svoj puni značaj kad se shvati da najveći broj problema i zadataka vezanih za život ljudi treba da se rješava u komunama. A te zadatke mogu uspješno da rješavaju samo sposobni, stručni i obrazovani ljudi.

Dragoljub Mišivojević

„Suvremeni revizionizam“ u tumačenju kineskog časopisa

Za kinesko rukovodstvo socijalistička Jugoslavija i dalje predstavlja omljenu metu koju svakodnevno obasipa »topovska vatra« sastavljena od stupaca novinskog sloga. Od nekog vremena u kineskoj štampi na dnevnom redu je službena teza o tome, kako se »jugoslavenska socijalistička revolucija degenerira u smjeru vraćanja na kapitalizam«, a SKJ u »stopostotnu revizionističku i buržoasko-nacionalističku partiju«.

Ostavlajući po strani sadržaj tih napisa, koji se uostalom međusobno ne razlikuju i za koje je davno postalo jasno, da nemaju ništa zajedničko s dobronamjernom i konstruktivnom kritikom, poseban osvrt zavređuje rječnik, kojim se služe njihovi autori. Možda ništa bolje ne ilustrira »ozbiljnost« i »principijelnost« tih antijugoslavenskih napisa, koliko njihov jezik. No, »specifičan«

ton i rječnik ne predstavljaju monopol samo informativne štampe. I časopisi, među kojima i oni što pretendiraju da budu širatelj kulture, nisu pošteđeni kad je u pitanju Jugoslavija onog, što je u oprečnosti s osnovnim normama kulturnih ljudi.

»Teorija i praksa« je jedan takav časopis. Izdaje ga Kantonski institut za filozofiju i društvene nauke Akademije nauka NR Kine. U dvobroju 8 i 9 ove godine ovaj časopis objavljuje odgovore urednika na pitanja jednog čitaoca iz Cankijanga.

Što zanima radoznalog čitaoca? Razumije se, on postavlja pitanje o savremenom revizionizmu, o »sofizmu programa Saveza komunista Jugoslavije« i td. A urednik odgovara. Ali kako! Evo nekoliko rečenica: »Suvremeni revizionizam, predstavljen vodećom klikom SKJ... pokušava da revidira osnovna

načela marksizma, da bi posluzio svojim gospodarima, imperijalizmu, prije svega američkom imperijalizmu... Zbog toga svjetske reakcionarne snage pokušavaju da pridobiju plaćene špijune u socijalističkom taboru... Vodeću kliku Saveza komunista Jugoslavije kupili su američkim dolarima američki imperijalisti«.

Pošto je čitaoca Čang Hua Vena riječima, kao što su »klik«, »špijuni«, »izdajice« i sl. ovaj časopis uveo u svoju »kulturnu misiju«, urednik nastavlja sa repertoarom sličnih izjava: »Pomislite samo, da je Narodna republika Madagaskar, služala njihove davolske riječi, kontrarevolucionarni neredi u oktobru 1956. uspjeli bi od prve. U stvari, ove ropalice koje otvoreno govore o podumiranju države u Jugoslaviji ojačali su svoj reakcionarni državni aparat...«

Očito, kad je u pitanju Jugoslavija, urednik se ne brine mnogo o ateizmu, pa se u svojoj »prosvjetiteljskoj misiji«, poziva u pomoć i samog đavola. Ali kad je već priznao nečastivog, onda je morao i ono drugo. Časopis u nastavku piše kako su američkom pomoći kupljeni ne samo suvremena prava Jugoslavije, već i duše njenih rukovodilaca.

Listajući stranicu po stranici ovog teksta čovjek se i nehotice pita: čita li on nekog proizvod srednjovjekovnog »umovanja« o zlim i dobrim dušama, o prodavanju duša đavolu i sl. ili se pred njim nalazi pisano slovo Akademije nauka NR Kine. Kako će se tek snaći čitalac, koji je iz autoritativnog mjesta htio doznati naučno tumačenje »suvremenog revizionizma«?

I. Krizmanić

kultura - prosvjeta - kultura - prosvjeta - kultura

Skupština udruženja učitelja, nastavnika i profesora kotara Šibenik

Narodno kazalište

Sazreli su politički uslovi za reformu školstva

„Virginija“ plovi punim jedrima

Nakon godišnjih skupština općinskih društava u subotu je u Društvenom domu održana 11. godišnja skupština Udruženja učitelja, nastavnika i profesora šibenskog kotara. Osim predsjednika i delegata općinskih društava, skupštini su prisustvovali Mato Dorčić, predsjednik Udruženja učitelja, nastavnika i profesora NRH, Ivo Družić, sekretar Kotarskog komiteta SK, Milan Bijelić, predsjednik kotarskog odbora SSRN, Nikola Dmitrović i Miro Kuhač, potpredsjednici, NO-a kotara i Ksenija Škarica, predsjednik Saveza ženskih društava.

U svom izvještaju predsjednik Udruženja Zdravko Grozdanić naročito pažnju je posvetio društvenom upravljanju u školstvu i prosvjeti uopće. Prema njegovim riječima, školski odbor izvršio su svoje početne korake i to vrlo uspješno, te se afirmirali ne samo kao neophodno, nego i kao logično jezgro društvenog upravljanja školama. Pomoć, koja je sa strane odbora pružena općim nastojanjima škola, dublje sagledavanje općih prilika, insistiranje na sve tješnjoj povezanosti škola sa svakodnevnim životom, jači utjecaj škole i njezino afirmiranje kao prosvjetnog centra, momenti su koji vrlo pozitivno karakteriziraju protekli period. Radi ostvarivanja svojih zadataka, Udruženje je u svojoj školsko-prosvjetnoj politici smatralo neophodnim povezivanje sa svim društveno-političkim organizacijama. Ovo povezivanje omogućilo mu je svjesno i organizirano djelovanje otklanjanje kampanjskog metoda rada, vođenje zajedničke i organizirane borbe protiv malogradanske stihije i birokratskih metoda, čime se je postepeno postizalo razvijanje i

jačanje organa društvenog upravljanja i sve veće učestvovanje širokih masa u rješavanju pitanja odgoja i obrazovanja i prosvjete uopće.

Pošto je istakao da se u borbi za dalje razvijanje društvenog upravljanja nužno nameće potreba organiziranja jednog savjetovanja istaknutih školskih odbora, kao i savjetovanja u vezi provođenja zaključaka Drugog kongresa za zaštitu djece i Kongresa za fizičku kulturu, Grozdanić je izrazio mišljenje da bi, s obzirom na iskustvo iz diskusije o prijedlogu Zakona o školstvu, koju je organiziralo Udruženje, a u kojoj su prosvjetni radnici masovno sudjelovali, možda bilo poželjno organizirati zborovanje svih prosvjetnih radnika sa kotara.

Govoreći o povezivanju Udruženja sa društvenim i političkim organizacijama, bez čije suradnje i akcije se borba za novu školu ne može provoditi, Grozdanić je posebno istakao potrebu održavanja stalnog kontakta sa Narodnom omladinom, na koju se dosad nije dovoljno obraćala pažnja, te smatra da nijedan sastanak u borbi za novu školu ne bi smio da bude bez prisustvovanja predstavnika omladine.

U vezi s radom općinskih društava učitelja, nastavnika i profesora u izvještaju je konstatirano, da su neka društva ne samo našla sadržaj rada, nego se i afirmirala i kao, vrlo utjecajan društveni faktor (Drniš, Knin, Šibenik Oklaj), dok su se kod nekih jako dugo zadržale početničke slabosti, uvjetovane djelomično češćim mijenjanjem članova, a djelomično nedovoljnom agilnošću pojedinaca (Skradin i Kistanje).

TEŠKOĆE U BORBI ZA NOVU ŠKOLU

Jedna od najvećih teškoća u borbi za novu školu, rekao je u svojoj diskusiji pedagog Lazar Akšić, su konzervativna shvaćanja o odgoju pojedinih prosvjetnih radnika. Čak i mladi ljudi dolaze s zastarjelim koncepcijama. Dalja teškoća je nerazvijenost savjeta za prosvjetu, koji se još nisu orimali kao organi društvenog upravljanja. U toku naredne godine jedna od glavnih briga treba da bude, da se prosvjetni savjeti postave na noge i da izgrade svoju politiku. Radu omladinskih organizacija i zajednica učenička također treba posvetiti najveću pažnju i angažirati ih u borbu za novu školu.

NEHUMANI ODNOS PREMA PROSVJETNIM RADNICIMA

Odnos Savjeta za školstvo u općini Drniš prema Društvu učitelja, nastavnika i profesora nije onakav kakav bi trebao da bude, iznosi predsjednik ovog društva Josip Zagorac. Radi nehumanog odnosa prema prosvjetnim radnicima došlo je do velikog osipanja i teške situacije sa kadrom u školama drniške općine. Tako je iz osnovne škole u Drnišu ove godine otišlo 7 nastavnika.

ZNAČAJ NARODNE OMLADINE U NOVOJ ŠKOLI

Govoreći o zadacima nove škole, direktor gimnazije u Šibeniku Ivo Livaković naročito je podvukao ulogu i značaj organizacije Narodne omladine u borbi za ostvarenje ovih zadataka. Osim toga, naglasio je da bi jedan od glavnih i prvih ciljeva trebao da bude ideološko-političko izdizanje prosvjetnih radnika, naročito onih na selu, koji su često prilično izolirani od općih zbivanja.

NA RAČUN ORGANA DRUŠTVENOG UPRAVLJANJA

Do nepravilnosti, naročito u personalnim pitanjima, dolazi često zbog toga što organi društvenog upravljanja u prosvjeti nisu jaki i nisu dovoljno upoznatii situacijom na terenu, rekao je Alfons Fosko, predsjednik Društva općine Šibenik. To isto misli i Tona Krnić, direktor političke škole u Šibeniku, koja kaže, da se članovi savjeta upoznavaju samo s onim što je na dnevnom redu sjednica i to preko onoga koji to iznosi na sjednici. Oni, prema njezinim riječima ne poznaju situaciju u školama, jer ne zalaze u njih. To isto važi i za članove školskih odbora. Po mišljenju inspektora Tode Lončara, ne polaze se velika pažnja izboru članova školskih odbora. Odbori na terenu još nisu našli sadržaj rada i nemaju materijalnu bazu. Prosvjetni radnici su oni koji bi trebali odgovarati članove odbora, naročito na selima.

SISTEM NATJEČAJA POGADA MANJE OPĆINE

Inspektor skradinske općine Uroš Korlat kritizirao je sistem natječaja, kojim su, prema njegovim riječima, pogodene manje i nerazvijenije općine. Na natječaje koje oni raspisuju nitko se ne javlja, tako da škole ostaju bez potrebnog kadra. Ovaj problem ovakve općine ne mogu riješiti ni stipendiranjem, jer nemaju sredstava za to.

NA ŠKOLSTVO TREBA GLEDATI S OPCEG DRUŠTVENOG STANOVISTA

U diskusiji je uzeo riječ i sekretar Kotarskog komiteta Ivo Družić. Navodeći kako u materijalnim pitanjima školstva bez sumnje ima propusta i slabosti, koji su se mogli riješiti, on je rekao da pitanja školstva treba postavljati s općeg društvenog stanovišta, jer, politički uslovi za reformu školstva su sazreli, ali u isto vrijeme nisu i materijalni. Zato ostvarivanje ciljeva reformirane škole treba gledati u postepenosti. Odajući priznanje društvenoj aktivnosti prosvjetnih radnika, naročito onih na selu, Ivo Družić je istakao potrebu izvlačenja i učenika i nastavnika iz školskih zidina. Nastavnika treba da utječu na formiranje učenikove ličnosti i van škole. Oni bi trebali da više utječu na uključivanje učenika u razne organizacije, koje bi pomogle u njihovom svestranom razvijanju. Sama udruženja bi morala da posvete više pažnje daljem usavršavanju svog članstva, kako stručnog, tako i tehničkog i ostalog. O formiranju mlade ličnosti ne može biti ni govora, ako sami nastavnici nisu zadojeni onim što moraju prenositi na mlade generacije. Mnogi nastavnici poslije škole više nitko dalje ne uče i možda su baš zato oni protiv reforme.

ZADATKE CRPSTI IZ ZAKONA O ŠKOLAMA

Govoreći o sadržaju rada organizacija prosvjetnih radnika, predsjednik Udruženja učitelja, nastavnika i profesora NRH Mato Dorčić je rekao kako se iz Zakona o školstvu mogu crpsti zadaci. Da bi se shvatila suština i društvene potrebe, treba u prvom redu shvatiti što za prosvjetne radnike znači stručno pedagoško usavršavanje. Osnovna stvar je društveno sagledavanje zadataka. Političko-ideološko izdizanje se isprepliće sa stručnim. Naša škola je danas po sadržaju socijalistička, međutim, kad gledamo na praksu, društvo je često ispred škole.

NERAZUMIJEVANJE ZA AKCIJE SAVEZA ŽENSKIH DRUŠTAVA

Ksenija Škarica je iznijela kako Savez ženskih društava gleda na prosvjetne probleme. Po njezinom mišljenju treba raditi na podizanju nivoa sredine iz koje se biraju članovi školskih odbora. Akcije Saveza su uglavnom i usmjerene u ovom pravcu i u tu svrhu je i Centar za unapređenje domaćinstva održavao seminare za učitelje. Trebalo bi osnovati neku vrstu škole za roditelje, jer mnogi roditelji zaostaju za odgojem djece, naročito u današnjim uslovima. Kod ostvarivanja svojih zadataka Savez ženskih društava nije uvijek nalazio na razumijevanje kod prosvjetnih radnika. Međutim, mnoge stvari u prosvjeti društva ne mogu se provoditi, ako se nema određeni broj školovanih žena.

Kazalište lutaka

Pred novu premijeru

Uskoro će svojoj maloj publici Kazalište lutaka izvesti svoju drugu ovosezonsku premijeru — dječji igrokaz »Zeko Naduvenko« ruskog pisca Sergeja Mihalkova, u prijevodu Bože Kukulje i Borislava Mrkšića.

Ovaj dječji komad režiraju dvojica talentiranih i sposobnih mladića, Ivo Juraga i Jere Mrndže, čija je lutkarska djelatnost toliko vezana za ovo malo kazalište, da se ono ne može zamisliti bez njih, a tako niti oni bez njega, jer su oni bili upravo ti, koji su mu svojom darovitošću i sposobnošću davali pečat veoma ozbiljnog i solidnog kazališta, kakvog njegova mnogobrojna publika može samo poželjeti. I baš zato, što se ovdje radi o dvojici mladih ljudi, koji su abecedu tehnike rukovanja sa lutkom sročili upravo u ovom kazalištu i koji su tu abecedu, bez sumnje, odlučno svladali — naš je interes za ovu premijeru sasvim razumljiv.

Ali, čemu da mi o njima pričamo, kad nam oni sami o sebi mogu mnogo toga više reći.

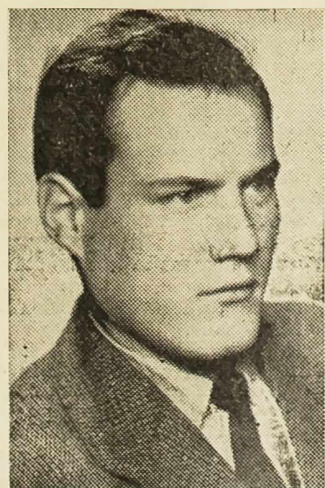
Kada ste počeli igrati i gdje ste sve do sad nastupali? — bilo je naše prvo pitanje upućeno Ivi Juragi.

— Još kao dječak u osnovnoj školi u rodnom mjestu Murteru igrao sam ulogu Zvonka u »Mallim ptičarima«. To je bio moj prvi nastup, koji je već tada u meni probudio veliku ljubav prema kazalištu. I tako po dolasku u Šibenik gdje već petu godinu počinam Učiteljsku školu, bavim se glumom: ili u dramskoj sekciji svoje škole, ili u Narodnom kazalištu kao volonter, ili, pak, kao lutkar u Kazalištu lutaka, koga neobično volim i koje mi je postalo toliko prijno, toliko »moje«, da ću vrlo vrlo kasno zaboraviti sve one male drage junake, koje sam u njemu sa toliko entuzijazma i ljubavi igrao, kao što su Mateo iz »Biserica«, Postolar iz »Postolara i vraga«, Noćobdija iz »Djevojčice sa žigicama«, Djed iz »Loptice skočice« i Medo iz »Crvenkapice«.

Recite nam nešto o samome djelu, koža skupa sa svojim drugom režirate.

— Što se konkretno tiče sadržaja, on je veoma jednostavan, čist i nepretenciozan, stoga malim dječjim posve pristupačan. Zeko Naduvenko je oholi zečić, koji sve može i sve zna, ali čija tvrdoglavost hvalisavost doživljava svoju pravu, spontanu kritiku i on, najzad, uvida svoju zabludu. Lisica i vuk — utjelovljene lukavosti i nasilja — nakon zasluženosti kazne za svoje zle namjere bježe u strahu, podvita repa. Samo, vidite, meni bi lično bilo mnogo draže, kada bi ovo dvoje pobjegli pobijedeni nekim drugim, humanijim »oružjem«, recimo — dovijljivošću i spretnošću malih ugroženih zečića, a ne — s puškom, jer je ona simbol ubijanja. Pred djecom ne valja ubijati, njih treba plemenitošću i dobrotom nadahnjivati, a kad je potrebno Zlo kazniti — onda neka ta kazna po mogućnosti ne dolazi od puške. To bi bila moja zamjerka djelu. Inače, ono je svejedno prožeto ljupkošću i neposrednošću, a naročito u scenama u kojima Dobro trijumfira.

A kada ste se vi počeli baviti glumom i gdje ste sve igrali? — zapitali smo nešto mlađeg Jeru Mrndže.

Ivo Juraga

Jere Mrndže

— Prvi put sam nastupio u VI. raz. osmogodišnje škole. Bila je to uloga gazda Mte Boumarchea u Nušićevom »Svjetskom miru«. Kasnije sam igrao u pionirskom kazalištu, koje je bilo osnovano pri Narodnom kazalištu. Iz tog doba možete spomenuti moje uloge: Andrea i razbojnika Grbu u komadu »Kraljević i prosjak«, zatim Ferijača iz Molnarovih »Junaka Pavlove ulice«. Iza toga slijede mnoge većinom naslovne uloge u novoosnovanom Kazalištu lutaka, kao na pr. Bedanec u »Kecur«, Vrag u »Postolaru i vragu«, Lampar u »Djevojčice sa žigicama« i lovac Luka u »Crvenkapici«. Osim toga, volontirao sam u Narodnom kazalištu, odgrađivši nekoliko sporednih uloga. Tako sam i prigrlio kazalište, kojega sigurno neću nikada napustiti, jer ono je postalo dio mene i ja ne mogu više sebe zamisliti bez njega.

Šta biste nam na kraju mogli reći o koncepciji vaše zajedničke režije?

— U prvom redu nastojali smo naglasiti karakteristične osobne i pojedinih aktera-fivotinja, vidno ističući oprečnu razliku između onih, koji predstavljaju Zlo i onih, koji predstavljaju Dobro. Insistirali smo također i na tome, da djeci jasno predočimo svu onu opasnost vlastitih zabluda i samoljublja, kao i vjeru u neminovnu pobjedu nepravedno napadnutih. Znači, didaktika je specijalno u ovakvim dječjim djelima, uvijek dobro došla, samo kada je nenametljiva i spontana. No koliko ćemo Juraga i ja u ovoj našoj prvoj režiji uspjeti — to vam ne bismo mogli reći. Ne preostaje vam tako, dakle, ništa drugo, nego da dođete na našu premijeru i da se u to sami uvjerite.

R. Dobra

Interesantno je da na svakoj novoj predstavi »Virginije«, komedije francuskog pisca Michel Andre-a, koja je ovih dana prvi put prikazana u našem kazalištu (i u zemlji) broj posjetilaca ne opada.

Gledaoci, izlazeći iz kazališta, različito komentiraju komad. Jedni govore, da komad »ništa ne valja«, a da glumci »dobro igraju«, a drugi, da je »sve odlično«. Ima i umjerenijih, koji opet kažu, da su se zabavili. Međutim, prateći reagiranje publike za vrijeme predstave, stiče se dojam, da gledaoci svesrdno aplaudiraju i izvođačima i — komadu.

U čemu je, dakle, stvar? »Virginija« je komedija pisana vješto, ali bez pretenzija. To ne znači da je sasvim bez smisla. Podučeno građansko i ljudsko poštenje male prostitutke napram ugledu koji uživa pokvarena bogataška kći s vrha društvene skale, nije ništa novo ni nepoznato iz života i literature, ali se s tim može još uvijek zakućiti pažnju gledaoca i poneku njegovu misao usmjeriti na pravu stranu.

Ono što je nedostajalo »Virginiji« na sceni Šibenskog kazališta, to je postava i izvedba komada.

Režija G. Mirkovića nije uspješna dati atmosferu, koju likovi komada treba da sa sobom donesu na scenu. Režiser je, s druge strane, doduše unio tempa u igru, ali sve to u okvirima jedne stereotipne režijske postavke. Režija je promašila i u tome, što je dozvolila, da pojedini likovi, kao što je to lik razmažene i pokvarene mondenke (te lik učenjaka ograničenog pogleda na živi svijet oko sebe, ne budu usklađeni s tekstom.

Dosljedno tome, mondenka u predstavi nije ona koju omogućuje i zahtjeva tekst. Ali za to ima krivnje i na interpretu. Dakle, Ana Regio ovog puta nije zadovoljila. K tome su se pridružili onaj indecentni kostim (spavačica) te neuspjela perika (čemu je trebala perika?). Slično je s učenjakom, kojeg je kreirao S. Mirkov. Ovaj je glumac s mnogo poznatim i mnogo videnim, zastarjelim »gegovima« htio dočarati komičnost lika Oliviera, što naša publika, nažalost, još uvijek s dosta teka guta.

Drugi par, Pierre — Brigitte, bio je mnogo bolji. Ilija Ivezić je igrao malog novinara, koji je spreman da se i dodvori, kako bi postao suradnik u senzacionalnim rubrikama velikih listova. Posebno treba istaknuti Veru Lepešić u ulozu Brigitte, koja je jednostavno i prirodno dala lik prostitutke u kojoj je ostalo mnogo ljudskoga. To je, relativno, i najuspješnija kreacija u ovom komadu.

U epizodnim ulogama nastupili su K. Zorić, V. Ivezić, A. Balin i B. Matić. Ova dva posljednja suviše su karikirali bogate i blazirane prijatelje Betty.

Scenografiju je i ovog komada napravio V. Lalicki iz Beograda, nešto pretijesno (adekvatno unutrašnjosti malog broda? zbog čega, ako je tako, režija to nije iskoristila?), ali funkcionalno.

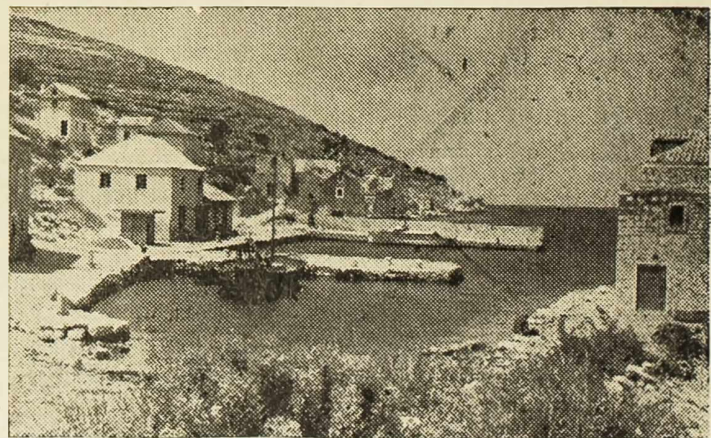
C. Vid

POZNAJETE LI SVOJ KRAJ?

Nagradu dobila učenica osnovne škole

Za našu nagradnu fotografiju Nagradu od 1000 dinara dobila je NEDA ALEKSA, učenica III. razreda osnovne škole, Šibenik — Trg pučkih kapetana 14.

U ovom broju objavljujemo nagradni kupon 7. Rok za dostavu kupona je utorak 25 studenoga 1958, na adresu: »Šibenski list« — Jelke Bučić 5, Šibenik.

Na kojem otoku se nalazi ovo pristanište?

NAGRADNI KUPON 7

Odgovor

Ime

Adresa

»Šibenski list«

Kako odrediti vrste mirovine

Opravdani su česti zahtjevi naših osiguranika koji žele znati kako se određuje visina osobne mirovine. Opravdano je to naročito danas, kada treba (a to nije lako) utvrditi koji je najpovoljniji dan da osiguranik ostvari pravo na osobnu mirovinu. Da bi izišli ususret našim osiguranicima, pokušat ćemo to objasniti.

Odmah kod toga se upoznajmo sa četiri glavna elementa: osiguranički razred, prosječna plaća, mirovinski temelj i kategorija radnog mjesta.

Osiguraniči se razvrstavaju u 20 osiguraničkih razreda i to prema ostvarenim osobnim dohodima, odnosno plaćama. Svaki osiguranički razred ima najnižu i najvišu granicu prosječnih mjesečnih iznosa plaća, a kreću se od 8350 (XX razred) do 46450 (I. razred) i preko 46450 dinara (I. a razred). Mirovinski temelj se utvrđuje tako da se od prosječne mjesečne plaće onog osiguraničkog razreda, u koji se osiguranik razvrstava uzima određeni postotak. Postotak se kreće od 77,5 posto do 68,5 posto, s tim što je za osiguranike s manjim plaćama određen veći postotak, a za one sa većim plaćama manji postotak. Mirovinski temelj XX. osiguraničkog razreda, tj. mjesečnih plaća koje iznose do 8350, iznosi 6500 dinara. Kategorija radnog mjesta je mjerilo do kojeg se najviše osiguraničkog razreda može osiguranik razvrstati. Oni koji rade na radnim mjestima za koja se ne traži stručna sprema, razvrstavaju se najviše do XVI. osiguraničkog razreda; za radna mjesta sa spremom polukvalificiranog radnika, odnosno niža stručna sprema do XII. osig. razreda; za radna mjesta sa spremom kvalificiranog radnika, odnosno srednja stručna sprema do VIII. osig. razreda; za radna mjesta sa visokokvalificiranom spremom ili višom stručnom spremom do V. razreda, a do I. a osiguraničkog razreda za radna mjesta za koja se traži visoka stručna sprema.

Sada ostaje najvažniji dio, to jest kako izračunati prosječni mjesečni iznos plaća, jer od toga i kategorije radnog mjesta zavisi u koji će se osiguranički razred razvrstati osiguranik, odnosno od toga zavisi visina mirovine.

Prosječni mjesečni iznos plaća utvrđuje se u pravilu na temelju plaća koje je osiguranik ostvario u posljednje tri godine rada prije umirovljenja, ili u bilo kojem neprekidnom trogodišnjem periodu, za posljednjih deset godina rada ili u bilo kojem neprekidnom petogodišnjem periodu za

posljednjih petnaest godina rada. Za javne službenike je nešto drukčije. Prosječek se za njih utvrđuje na temelju posljednje osnovne plaće ukoliko je u dotičnom plaćevnom razredu proveo najmanje jednu godinu rada. Uz osnovnu plaću uzimaju se i ostala primanja službenika ostvarena u ime plaća (položajna plaća, dopunska plaća, položajni dodatak) u posljednje tri godine rada. Ukoliko je službenik osnovnu plaću primao manje od godine dana onda se uzimaju sveukupna primanja (osnovna i ostala) koja je službenik ostvario u posljednje tri godine rada.

Navedeni periodi iz posljednjih godina rada računaju se unatrag ili od dana prestanka radnog odnosa ili od dana ispunjenja uvjeta za mirovinu. Prosječni mjesečni iznos plaća se dobije tako da se zbroje sva određena primanja ostvarena u navedenim periodima i taj iznos podijeli sa brojem mjeseci tih perioda.

Dok se vremenski ne postigne mogućnost izračunavanja perioda od jedne, odnosno tri godine rada računajući od stupanja na snagu Zakona o mirovinskom osiguranju (1. I. 1958.), prelaznim članom 237 Zakona je drukčije regulirano pitanje izračunavanja prosječne mjesečne plaće, u vremenu od 1. I. 1958. do 31. XII. 1960. U ovom vremenu uzimati će se plaće ostvarene od 1. I. 1958. do stizanja prava na mirovinu, ali sa obuhvatom plaća od najmanje godinu dana rada. Ukoliko od 1. I. 1958. unaprijed nema obuhvaćenih plaća od jedne godine, uzimaju se i ostvarene plaće prije 1. I. 1958. (ali ne prije 1. IV. 1952.) i to za onoliko mjeseci koliko je potrebno da se sa plaćama nakon 1. I. 1958. dobije jednogodišnji prosječek plaća.

U prosječni mjesečni iznos plaća, po kojemu određujemo osiguranički razred i visinu mirovine na općani način, ulaze sva primanja ostvarena kao plaće u redovitom radnom vremenu. Osim plaće uzimaju se i stalni dodaci, koji se po propisima o plaćama i radnika i službenika smatraju sastavnim dijelom plaće. Međutim, zakonom je ovlašteno Savezno izvršno vijeće da može propisati da se pojedini dodaci ili druga dopunska primanja ne uzimaju u prosječni iznos plaća ili da se oni djelomično uzimaju. Ti propisi za plaće ostvarene od 1. I. 1958. nisu donijeti, a za plaće koje se uzimaju do 31. XII. 1957. donijeta je Naredba o dopunskim primanjima koja ne ulaze u mirovinski osnov (Sl. l. ENRJ 24/58).

Ivo Ramljak

Gradit će se četvrti hotel u Vodicama

Prošlih dana u Vodicama su boravili predstavnici zagrebačkog poduzeća »Naftaplin« koji su se interesirali za prilike ljetovanja svojih radnika. Oni su u društvu predstavništva NO općine i Turističkog društva obišli plažu i zemljište uz morskobalu gdje će se za njihovo poduzeće izgraditi hotel zatvorenog tipa koji će raspolagati sa oko 100 ležaja. Radovi na izgradnji tog hotela počeli su u idućem mjesecu. (FS)

OBNOVLJEN ZANATSKI KOMBINAT

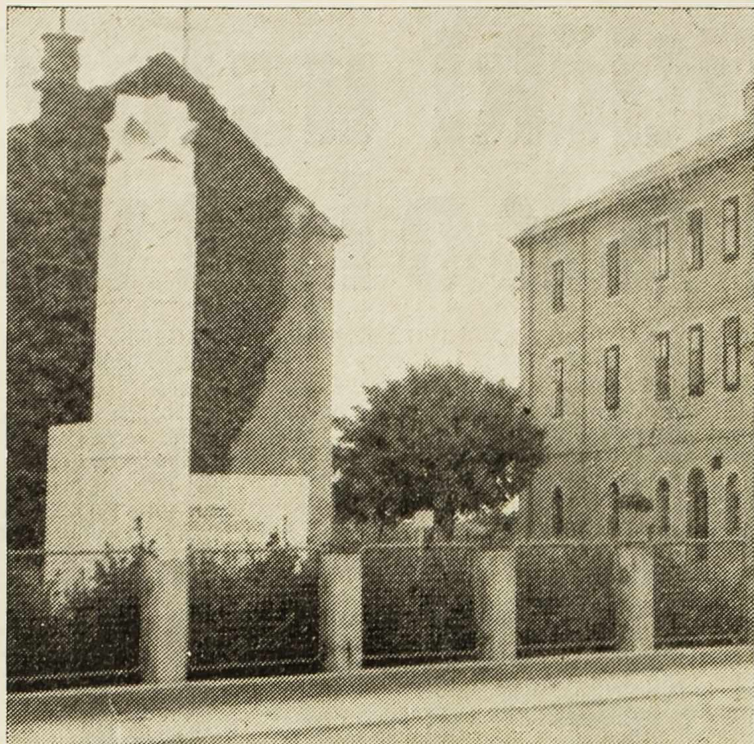
Ovih dana puštena je u normalni rad stolarska radionica Zanatskog kombinata u Vodicama, koja je uslijed nedavnog požara bila uništena. Nakon uspješno obavljene obnove poduzeća, danas je stolarska radionica ponovo u stanju da izrađuje stolariju, pokućstvo i sl. (FS)

VRŠE SE PRIPREME ZA NOVU TURISTIČKU SEZONU

Turističko društvo u Vodicama već sada vrši pripreme za novu turističku sezonu. Na posljednjoj sjednici društva razmatran je problem srednja ugostiteljstva i kućne radinosti. Također se raspravljalo o turističkoj privredi na području ovog društva. Odlučeno je, između ostalog, da se ne mijenja cijena ležajma i da se za iduću sezonu uljepša plaža na kojoj će se postaviti svlačionice i veći broj tuševa. (FS)

novosti iz naših općina

Kistanje

Iz Kistanja u nekoliko redaka

U SVIM OSNOVNIM ORGANIZACIJAMA Socijalističkog saveza na općini Kistanje vrše se pripreme za održavanje godišnjih konferencija. Odbori osnovnih organizacija održavaju svoje sastanke na kojima se dogovaraju donose prijedloge planova za buduću godinu.

OVIH DANA NA PODRUČJU ERVENIKA i okolnih sela potpuno je završena jesenja sjetva. Ove godine sjetva je obavljena na vrijeme i uz povoljne vremenske uslove. Žito, koje je ranije posijano dobro napreduje.

Preko 300 omladinaca i omladinki na radnoj akciji u Jezerima

Nedavno je organizacija Socijalističkog saveza u Jezerima organizirala dobrovoljne radove na uređenju puta, koji je bio gotovo neupotrebljiv naročito za autobusni saobraćaj. Pošto je opsežnost radova prelazila mogućnosti mještana Općinski komitet Narodne omladine u zajednici s Općinskim odborom SSRN organizirao je prošlih dana omladinsku

U KOČEVIĆU SE VRŠE PRIPREME za proslavu Dana Republike. Uoči Dana Republike u Kočeviću će se održati priredba, koju uvježbava omladinsko društvo »Omladinac«. Referat o Danu Republike podnijet će učitelj Gojko Crnogorac.

U ERVENIKU JE OTVORENA večernja škola, koja je dobro radila. Međutim, nakon mjesec dana, neki su drugovj odustali, od pohađanja te škole. Postavlja se pitanje: zašto odustati od pohađanja škole, kad je svakom potrebna opća naobrazba?

IŠ

radnu akciju u kojoj je učestvovalo 325 omladinaca i omladinki sa područja općine Tijesno. S obzirom na veliko radno oduševljenje omladine, Općinski komitet NO ima namjeru da i ubuduće organizira slične akcije.

AKTIVNOST NA ZDRAVSTVENOM PROSVJEĆIVANJU

Zdravstvena stanica u Drnišu nedavno je organizirala nekoliko predavanja iz oblasti zdravstva a sada je počela sa prikazivanjem filmova. Tako su u općinskoj vijećnici prikazani filmovi »Čuvajmo naše zdravlje« i »Rak — bolest XX. stoljeća«. Zdravstvena stanica će nastojati da se i u ostalim selima općine prikazuju filmovi sličnog sadržaja (M)

Sjetva taijanskih sorti pšenice DOBRA I LOŠA ISKUSTVA na Šibenskom kotaru

Borba za veće prinose u poljoprivredi u Šibenskom kotaru već je ove jeseni postigla jaču realizaciju. Sve što se do sada učinilo, nije prelazilo okvire pokusnih površna. Ove jeseni zasijana je po prvi put veća površina taijanskih sortama pšenice, u cijelom Šibenskom kotaru oko 940 hektara. Ratarsko-stočarski savez u Kninu uspio je plasirati 15.000 kg sjemena u 11 zadruga, najviše na području Knin i Drniš, manje količine u općinama Stanokovi, Kistanje i Skradin.

S primjenom agrotehničkih mjera međutim, ne stoji tako dobro. Neke od tih opće poljoprivrednih zadruga primile su sjeme, rasprodale ga proizvođačima, ali nisu poduzele mjere, da se provedu odgovarajuće agrotehničke mjere. Poljoprivredne stanice nudaju prodavače i stručnu pomoć ali ih neke zadrugne ne zovu, da ne moraju plaćati putne troškove. Osim toga, mnoge od tih zadruga nisu nabavile odgovarajuće količine potrebnog umjetnog gnojiva. Zbog toga nije isključeno, da će se neki proizvođači, zbog svog neznanja, ne stručno upotrebljenog sjemena i gnojiva razočarati. U tom pogledu stanje je najbolje na području Kninske općine. Tamošnje zadrugne nabavile su 10 malih Fer-

guson traktora, sa priključnim strojevima, išli na kooperaciju sa proizvođačima i osigurali su radnju sa stručnjacima. Osim predavanja po selima, u zajedničkim prodavaonicama dijeljena su sažeta uputstva koliko je duboko zasijavati i kako će, gnojivo u kojim količinama upotrebljavati.

Dijeljenje štrpanih uputstava prigodom kućne sjemena i gnojiva uvedeno je na inicijativu članova Zadrugnog savjeta u OPZ Padane u sjevernoj Bukovici. U opće, stručnjaci na ovom području govore, kako sami inozemni proizvođači vrše pritisak na upravitelje zadruga, da poduzimaju mjere za uvođenje moderne agrotehnike, da im organiziraju predavanja i davanje uputstava na samoj oranici.

Ovaj sjeverno dalmatinski kraj smatra se odvajkada pasivnim. Međutim, računice stručnjaka pokazuju da će on ubrzo biti mnogo aktivniji u poljoprivrednom pogledu. Samo u kotaru Šibenik ima 7000 hektara pod pšenicom. Kad bi se od toga samo 4000 hektara zasijavalo taijanskim sortama pšenice, uz pravilno primjenu agrotehnike onda bi u minimalnom prinosu bilo najmanje 4 milijuna kilograma pšenice više, nego što se dosad dobijalo na tom području. (b)

Pripreme u Kninu za proslavu Dana Republike

Za ovogodišnju, proslavu 29. novembra — Dana Republike u Kninu i na ostalom području komune, vrše se opsežne pripreme. Pri Općinskom odboru SSRN osnovan je posebni odbor, koji je ovih dana razmatrao program proslave. Pošto se ove godine navršava 15 godina od drugog zasjedanja AVNOJ-a u Jajcu, na kome su udareni temelji Federativne Narodne Republike Jugoslavije, i zbog toga što se proslava povezuje s drugim značajnim datumima i obljetnicama, 15 godnja borbi na Sufjesci, 14-godišnjica oslobođenja Knina i naročito 40-godišnjica osvajanja Komunističke partije Jugoslavije, to će ovogodišnja proslava Dana Repub-

like, u čitavoj kninskoj krajini imati posebno obilježje, s tim što će obuhvatiti sve političke i društvene organizacije, privredna poduzeća, ustanove, škole, sportska udruženja i cjelokupno stanovništvo. Tom prilikom bit će održana brojna predavanja o značenju 29. novembra.

Praznički dani bit će obilježeni sastancima s nizom kulturno-umjetničkih, sportskih i zabavnih priredbi.

U čast Dana Republike grad će poprimiti posebni praznički izgled, okićen zastavama, zelenilom i cvijećem.

U Domu JNA u Kninu bit će održana svečana općinska akademija. Po selima kninske općine također se pripremaju programi za što svečaniju proslavu Dana Republike. Općinski odbor SSRN uputit će u sela članove ekipe predavača, koji će narodu govoriti o historijskom 29. novembru — danu radanja naše Republike.

Povodom Dana Republike naročita živost se osjeća u pionirskim organizacijama, gdje se vrše pripreme za primanje najmlađih članova u Savez pionira.

U organizaciju Narodne omladine, u čast Dana Republike izvršit će se svečano primanje novih članova.

Ordred izviđača, članovi »Partizana«, planinari, vatrogasci, pripadnici predvojničke sbuke, članovi streljačkih družina i NK »Dinara« također će se, svojim aktivnostima uklopiti u opći program proslave Dana Republike. (M)

Mjesec tehnike u školama

Školski odbori, koji rukovode akcijom »Mjesec tehnike u školama«, izradili su programe raznoraznih aktivnosti u smislu popularizacije tehnike među pionirima i omladinom u školama. Na čitavom području općine pristupilo se raznolikim i konkretnim akcijama.

Tako su pri školama uređeni propagandni listovi, a učenicima se održavaju predavanja iz raznih oblasti tehnike. Školska omladina izrađuje nastavna sredstva i modele s područja fizike, elektrotehnike i drugih. Pisući sastave crtajući šeme i naprave i izrežujući slike o tehničkim dostignućima, učenici su objavili u sve tehničkih zidnih novina. Učenicima kninskih škola prikazana su dosad tri poučna i propagandna filma.

Organiziraju se posjeti tvornicama, industrijskim poduzećima, vojnim tehničkim jedinicama i drugim organizacijama. Tako su učenici kniske gimnazije posjetili HE Mljacka, Tvornicu vjlička, mlin Zitoprerade, Ložionicu i ciglanu u Strmici. Slične posjete učinit će učenici Osnovne škole i Škole učenika u privredi. (M)

Novo u Žagroviću

PRIPREME ZA PROSLAVU DANA REPUBLIKE

Ovogodišnja proslava Dana Republike u Žagroviću bit će obavljena na veoma svečan način. Pripadnici JNA, učenici osmogodišnje škole i omladinska organizacija u selu uvježbavaju nekoliko narodnih pjesama i kola, i grokaza i recitacija što će mještanima biti prikazano 29. novembra. (RN)

PODIGNUT ĆE SE SPOMENIK PALIM BORCIMA

Organizacija Saveza boraca u Žagroviću odlučila je da uz pomoć Narodnog odbora općine, društvenih i političkih organizacija u selu podigne spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora. Spomenik će biti postavljen na raskršću puteva Split — Zagreb, Knin — Zadar i Knin — Plavno. Radovi na podizanju spomenika počeli su ovih dana, a predviđa se da će biti završeni do 1. maja. (NR)

USKORO ELEKTRIFIKACIJA ŽAGROVIĆA

Stanovnici Donjeg Žagrovića odlučili su prošle godine na zboru birati, da vlastitim snagama elektrificiraju selo. Dosad je svako domaćinstvo izradilo deset žice i dalo po 15.000 dinara. Radovi na uličnoj i kućnoj instalaciji nalaze se u završnoj fazi, pa se očekuje da će do Dana Republike biti osvijetljeno oko 50 domaćinstava. (NR)

Rekordan posjet predstava šibenskog kazališta u Zadru

Dramski ansambl šibenskog Narodnog kazališta na trodnevnom gostovanju u Zadru postigao je značajan uspjeh izvedenom dramom »Drveni tanjur« suvremenog američkog pisca Edmunda Morisa. Ansambl je tom prilikom izveo pet predstava, koje je gledalo preko 5.000 posjetilaca, što najbolje pokazuje koliko je interes vladao kod zadarske publike za nastup šibenskog kazališta.

Predavanja za roditelje

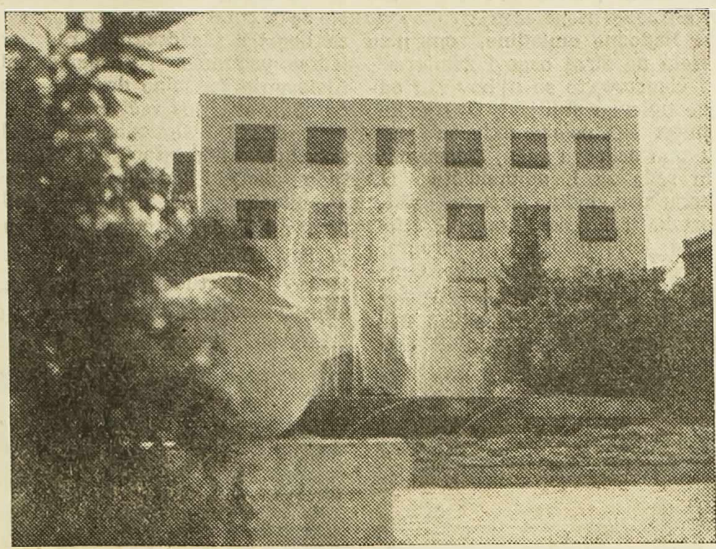
Društvo »Savremena žena« započelo je ciklusom predavanja s područja odgoja djece. Predavanja su isključivo namijenjena roditeljima. Dosad su održana dva akva predavanja, kojima je prisustvovao veliki broj roditelja. Ona se održavaju svake druge rijeđe u dvorani Društvenog doma.

Slijedeće predavanje održat će se 26. ovog mjeseca u 17 sati. Na programu je tema: Seksualni odgoj u školi i porodici. Predavač: prof. Ljubica Rajčić.

Pregazio ga vlak

Jučer ujutro nedaleko željezničke stanice u Šibeniku nađen je među tračnicama leš 36-godišnjeg Rade Stupina, radnika zaposlenog u TLM »Boris Kidrič«. Provedenom istragom od strane Sekretarijata za unutrašnje poslove kotara utvrđeno je, da je spomenuti Stupin u ponedjeljak navečer primijećen od osoblja željezničke stanice kako u pripitom stanju pješaći kološijekom u pravcu Ražina, kamo je bio nastanjen. Pretpostavlja se, da ga je neposredno nakon toga pregazila lokomotiva, koja je u to vrijeme vršila manevriranje. (b)

GRADSKA KRONIKA

Zgrada Narodne banke

Tri objekta u izgradnji

U živoj građevinskoj djelatnosti koja se nastavlja na području grada, Šibenik će u 1959. godini dobiti tri značajna objekta. To su skladište poljoprivrednih proizvoda, zatim vinarški podrum i hotel. Veliko skladište za smještaj poljoprivrednih proizvoda kapaciteta 40 vagona i sa nekoliko modernih hladnjača nalazi se u završnoj fazi izgradnje. Za taj objekt investirat će se oko 60 milijuna dinara. Nedaleko glavnog puta koji vodi za Mandalnu podiže se vinarški podrum od 200 vagona, koji će posjedovati, pored pogona za izradu vina i rakijske odvoce, i pogon za ulošivanje vina, za proizvodnju rakijske od dropa, a u planu je također i proizvodnja likera. Sveukupne investicije iznose će 127 milijuna dinara. Nedavno odobrenim investi-

cijama od strane Jugoslavenske investicione banke u iznosu od 77 milijuna dinara nastavit će se radovi na gradnji reprezentativnog hotela na obali. Hotel će, pored kavana i restorana, imati 35 soba sa 90 ležajeva.

Uhvaćen talijanski ribarski brod

14. ovog mjeseca u našim teritorijalnim vodama uhvaćen je talijanski ribarski brod »Nicolina Zia«, luke pripadnosti S. Benedetto. Sudac za prekršaje kotara kaznio je vlasnika broda s 40.000 dinara. Zaplijenjena su pomoćna ribarska sredstva i oko 150 kg sitne ribe koliko je nađeno na brodu.

Sve više saobraćajnih prekršaja

Sudac za prekršaje NO kotara primio je za prvih devet mjeseci ove godine 378 prijava protiv lica, koja su prekršila saobraćajne propise. Od tog broja 74 prijave podnijete su protiv osoba bez vozačke dozvole, 50 zbog neispravnih vozila, 132 prijave radi prekoračenja broja putnika, i td.

Toliki broj prekršitelja dosad još nije bio zabilježen na ovom području. Poseban problem zadaje Autotransportno poduzeće koje je prevazišlo prekomjeren broj putnika u svojim kolima dovodi u opasnost ljudske živote i imovinu. To se naročito odnosi na učenike, koji danomice putuju na relaciji: Šibenik-Kistanje i Šibenik-Knin.

520 dana zatvora zbog izgređa

U prvih devet mjeseci ove godine donio je Sudac za prekršaje kotara 854 rješenja kojima je kažnjeno 854 lica zbog sudjelovanja u raznim izgređima. Tako je 61 lice kažnjeno s ukupno 521 danom zatvora. Do većih izgređa i tučnjava najčešće dolazi na drniškoj općini.

U istom razdoblju 11 skitnica osuđeno je na ukupno 119 dana zatvora, dok je 1222 osobe kažnjeno zbog neopravdane sječe šume, 45 lica, uglavnom obrtnika, prekršilo je Zakon o zdravstvenom osiguranju, za što su kažnjeni svaki sa po 4 do 10.000 dinara.

Zatvorena izložba Ljubomira Bašića Nagradnu sliku dobila Asja Blaće

U nedjelju je zatvorena izložba slika akademskog slikara Lj. Bašića, koju je za 13 dana posjetilo preko 3.000 posjetilaca, što predstavlja rekord za naš grad. Veliki interes izazvala je i anketa, koju je tom prilikom organizirao Savjet za prosvjetu i kulturu NO općine Šibenik. U anketi je učestvovalo 2.609 osoba. Rezultati ankete vrlo su interesantni. Najviše anketiranih osoba izjasnilo se za sliku br. 21 »Kuća Dobrić« njih 576, iako dotična slika ne ide u red, najboljih po umjetničkoj vrijednosti. 390 glasova dobila je slika br. 11 »Selačkij interijer I«, a 218 — slika br. 1 »Šibenik - Dolac«. Također mnogo glasova dobile su slike br. 15 (172 glasa), br. 26 (156), br. 13 (155) i br. 7 (135). Interesantno je napomenuti, da je slika u nadrealističkom stilu (»U svijetlu i sjeni« br. 3) dobila 41 glas, a »Krovovi« br. 14 dobila je 67 glasova. Izvlačenje dobitnika nagradne slike izvršeno je u ponedjeljak, u foayeru

Narodnog kazališta. Pred komisijom od pet članova, kutija s anketnim listićima pristupila je jednogodišnjem Tahitu Livaković i vjerojatno s namjerom da se igra, izvukla je jedan listić. Na njemu je pisalo: Asja Blaće, Dolačka 3. Time je bio odabran dobitnik slike u vrijednosti od 70.000 Din. Odmah nakon izvlačenja otišli smo radosnu vijest saopćiti sretnoj dobitnici, učenići VI. raz. III, osnovne škole. Bilo nam je drago čuti, da je sve razrede dosad prošla s odličnim uspjehom. Nagrada ju je jako iznenadila, jer kako reče: »Puno ih je stavilo

br. 21, pa je bilo malo vjerojatno, da ću ja dobiti. A i mama mi je uvijek govorila, da nisam takve sreće.« Interesantno, da je dobitnica na pitanje, da koliko otprilike, po njenom sudu, vrijedi slika odgovorila: »Više od 10.000, a manje od 20.000 Din.« Kad je doznala da vrijedi 70.000 Din, bila je po drugi put te večeri ugodno iznenađena. Pozdravljajući simpatičnu Asiju i zaželjeli, da dobivena slika ukrasi njenu sobu u novom stanu, koji nestrpljivo očekuje.

I.L.

5 PITANJA

- 1 KAKO STE SE SNAŠLI NA NOVOJ DUŽNOSTI, S OBZIROM DA STE TEK DVIJE GODINE U SLUŽBI?
- 2 UNUTRAŠNOST GIMNAZIJSKE ZGRADE NEUGODNO IZNENADUJE. OČEKUJETE LI PREUREĐENJE?
- 3 ŠTO SE DOSAD NA TOM PLANU IZVRŠILO?
- 4 U ČEMU SE OGLEDA NOVO U REFORMIRANOJ ŠKOLI?
- 5 ŠTO NAM MOŽETE KAZATI O PREDSTOJEĆOJ JUBILARNOJ GODIŠNJICI GIMNAZIJE?

1 — Nelagodnost, koju sam osjećao još prije nego sam službeno počeo da radim u funkciji direktora, odmah nakon prvog kontakta s Nastavničkim odborom i učenicima, potpuno je nestala. Nisam mi jednog trenutka sumnjao, da će moji sadašnji kolege krivo shvatiti moju novu dužnost, ali ipak, moram naglasiti, da toliko razumijevanja i tako veliku podršku, koju mi svi od reda u ovim važnim momentima za mene i za školu daju, nisam očekivao.

Što se pak tiče moje mladosti smatram, da za rukovodeće mjesto nisu bitne godine starosti. Važno je, da je rukovodilac u prvom redu čovjek, da živi u duhu vremena i naše suvremene stvarnosti, da dobro poznaje svoj posao i, što je najbitnije, da ima pravilan odnos prema svima zbog kojih je tu — prema učenicima i nastavnicima.

2 — Točno. To svakome, tko dođe po bilo kojemu poslu, odmah upadne u oči. Ne samo da nedostaju prostorije za učionice (bili smo prisiljeni da jedan razred smjestimo u biološkom kabinetu), nego i sve ostalo u ovoj zgradi — klupe, ploče i zidovi nalaze se u krajnje zbrinjavajućem stanju. Možda je dovoljno da napomenem, kako se zgrada gimnazije nije krećila već četiri godine, ili da često prokišnjava terasa. Poznajem financijske teškoće NO-a općine, ali se ipak nadam, da ćemo tom problemu prici krajnje studozno, jer, ukoliko ne potrošimo sada — minutu do 12, recimo par milijuna, za nekoliko godina bit ćemo prisiljeni utrošiti nekoliko puta više.

3 — Ono što nije bilo skopčano s velikim novčanim izdaci-

ma, zapravo ono, što smo mogli napraviti vlastitom inicijativom, to smo izvršili. Tako smo bez gotovo ikakvih izdataka uređili gimnastičku dvoranu, koja je do sada bila sve, a ne ona za što je namijenjena, bojadisali sve ploče, a uskoro ćemo postaviti stakla na svim prozorima. Jasno, da sve to ne će imati željenog efekta, ukoliko ne budemo svi zajedno vodili najveću brigu u održavanju bar onoga, što imamo.

4 — Mislim, da je već samim tim, što je najava reforme gimnazije izazvala veliki interes, zagaraniran uspjeh, a to je ujedno i najbolji dokaz, da je gimnazija, kakva je do sada bila, uistinu trebalo izmijeniti. Istina, gimnazija će po novom planu i programu početi raditi u idućoj školskoj godini, ali da prelaz ne bi bio isuviše bolan, mi smo već u ovoj školskoj godini planirali uvesti nekoliko interesantnih novina. Odlučili smo, da već ove godine oslobodimo što više nastavu od krutih šablona i ove zgrade, za koju je isuviše vezana i da učenicima upoznamo preko različitih formi, više sa životom. Svijesni smo, da učenici u našoj školi provode i jedan dio svoje mladosti, pa to mora da jednom dijelu njene organizacije daje svoj pečat, punu aktivnost, interes i sklonosti, koje će učenicima pokazati vidovima slobodne aktivnosti i samostalnih učeničkih organizacija. Jasno, sve će se to moći ostvariti uz bolje materijalne i prostorne uvjete tek slijedeće školske godine, koja će svakako biti najznačajnija za gimnaziju, jer će ona tek tada dobiti svoje pravo mjesto u našem sistemu školstva; pored regrutiranja učenika u visoke škole i fakultete, ona će davati i gotove stručnjake za rad u ustanovama i poduzećima, jer će jednim svojim djelom biti i završna škola.

5 — 1959. godine pada 50-godišnjica rada Gimnazije u Šibeniku, koja je u kulturnom i u političkom pogledu za naš grad u tom razdoblju odigrala značajnu ulogu. Danas s ponosom možemo konstatirati, da je kroz tu školu prošlo niz velikih boraca za slobodu svoga naroda, od kojih je velik broj položio živote za ono, što mi danas imamo. Ponosni smo posebno i na bivše učenike ove škole, koji danas zauzimaju vidne položaje u našem javnom, kulturnom i političkom životu. Veliki broj učenika Gimnazije u Šibeniku rade danas kao poznati naučni radnici, redovni profesori i docenti sveučilišta u Zagrebu i Beogradu. Zbog svega toga, Školski odbor na svojoj posljednjoj sjednici predložio je, da se u idućoj školskoj godini proslavi taj značajni jubilej.

Na idućoj sjednici Školskog odbora bit će izabran počasni i radni odbor, koji će biti podjeljen u nekoliko komisija sa specijalnim zadacima. O formi proslave još je uranjeno govoriti. Prema prvim zamislima, cijela iduća školska godina imala bi pečat jubilarne godine s nizom različitih manifestacija. Centralni dio proslave obavio bi se u drugoj polovini mjeseca rujna.

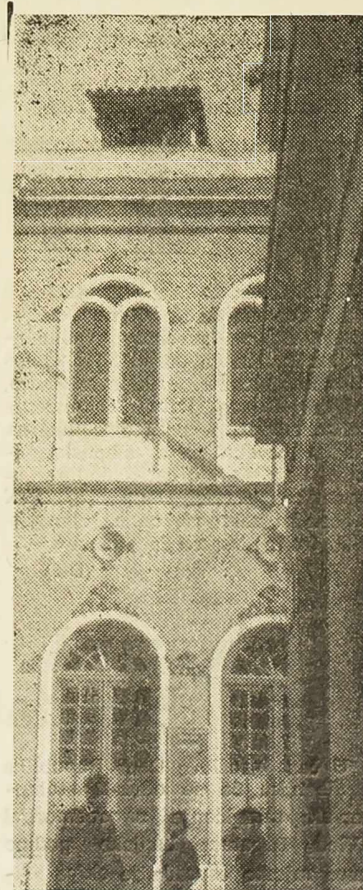

PROF. IVO LIVAKOVIĆ direktor šibenske gimnazije

5

Želim i ovom prilikom napomenuti da će najbolji prilog proslavi 50-godišnjici naše gimnazije biti uređenje sadašnje zgrade.

Z. Šare

Narodno kazalište

PISMO SA KLUPA NA RIVI

Druže uredniče!
— Kad je čovik u velikomenu trudu pa ožedni — voda ga more prikiniti . . .
— Nu! Ubiti na mistu!
— A mliko?
— Neka ga nosi čači svomen! Na ova moja usta ne će ka ni otrov . . .

Tako, oli slično, moglo se čuti po luci, kad je ono ukinilo prodavati vino u kantini; poduzeća šta radi s brodovivan. Na to da se odlučilo, jerbo da nije zdravo da judi piju doklen radu. Od otoga da ima razbijeni nosova, pribijeni kosti i više »bogova«, »gospa«, »mater« i slično negoli bilo koji drugi rčić u njihovom govoru . . .

— A! Pušti ti to, čulo se kad jin se »objašnjava« ota odluka. — Nema ti do čaše dobroga vina. Poletiš ka da ti krila narestu . . .

. . . I da judi ne bi ostali brez »krila«, odnosno poleta u radu, »samoinicijativno« su najprije počele ulaziti boce u poduzeće, a sada ulazu i damjane . . .

— Tako, reka je jedan od naših, — u luci se od jedne kantine, koja više ne prodaje vino, stvorilo nekoliko, u kojman se prodava više vina nego li prije!

— Sada su i judiman, oniman šta radu »krila« veća . . .

Razgovarajući se od otomen, kako, eto, nike prbrze odluke donesu za sobom uprav ono šta se nije tlo ni želilo, do dilil smo se i kruva, boje reči gužve, koja se sada stvori okolo prodaje kruva našeg svakidašnjeg.

Mi smo i zaboravili šta je to nemati kruva u butigaman. A sada, poslin nego li dobjehš kil (oli kolko ti triba) kruva, sigur si, da će ti se s robe otkinuti baren jedan botun. A poslin kupnje kruva triba patinati postole, to se razumi samo po sebi.

— A kolko se vrijeme izgubi!
— Ka da smo dica i ne judi, tako znademo dikod bit i brzoplet!

Komen nije draga gužva, moga se prošli četvrtak nauživati komoda i mira. Kažu, da je tliko još msta bilo u dvorani DIT-a, kada se držala »Usmena zadarska revija«. Da su komodno u dvorani mogli stati svi »kulturni i javni« radnici i iz »donji« prostorija — zajedno s kibiciman.

Oni šta su se tamo našli (na reviji) govoru, da je bilo ka na kantar. Najprije da je bilo više piza s one strane di su se nalaziti priredivači, pa, poslin jedno po ure nego šta je priredba tribala početi, da je pritegla ona strana od puplike . . .

Onda da je počelo . . .

— A oni u »donjin« prostorijaman, šta je bilo šnjiman? upita jedan.

— Nastavili su svoj svakodnevni (»javni«) posal . . .

Druže uredniče, ovo ovoga puta smo se uvatili sve stvari šta nan ne moru služiti na čast, ali teke s našom kočom, a teke s otin šta će se nike stvari, jopet, urediti, lipo te pozdravjamo uz stisak ruke

Mi sa klupa na rivi,

Šibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALISTE DEŽURNE LJEKARNE

Srijeda, 19. XI. — ZLATNI PIJESAK — predstava za Društvo »Savremena žena«.
Četvrtak, 20. XI. — ZLATNI PIJESAK — predstava za građanstvo.

Petak, 21. XI. — DRVENI TANJUR — predstava za učenike Gimnazije.

Nedjelja, 23. XI. — ZLATNI PIJESAK — predstava za građanstvo. — Početak predstava u 19.30 sati.

KAZALISTE LUTAKA

Nedjelja, 23. XI. — ZEKO NADUVENKO — premijera dječje bajke. Početak predstava u 11 i 16 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma u boji — BEJVI KROKET — Dodatak: Filmske novosti broj 45 (do 25. XI.)
Premijera francuskog color filma u vistaviz'onu — VRAGOLJANKA — Dodatak: Filmske novosti broj 46 (26—30. XI.)

SLOBODA: premijera sovjetskog filma — LETE ŽDRALOVI — (do 23. XI.)

Premijera češkog filma u boji — BIO JEDNOM JEDAN KRALJ — (24—25. XI.)

Premijera kineskog filma — HAIWA — (26—27. XI.)
Engleski film — KRATAK SURET — (28—30. XI.)

Do 22. XI. — II. narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.
Od 23.—26. XI. — I. narodna — Ulica Božidara Petranovića.

MATIČNI URED

ROĐENI

Jasna, kći Tomislava i Antule Mar'nov; Zoran, sin Milenka i Marije Reljanović; Vjera, kći Vinke i Anke Škugor; Branka, kći Dušana i Milice Manojlović; Marijan, sin Cvjetka i Anke Martinović; Zdenko, sin Jure i Jele Čuklin; Ante, sin Šupe Milenke; Milenko, sin Vlađe i Marije Mrša; Goran, sin Josipa i Slavke Ivanda; Sveto, sin Savše i Nade Šarić; Tomislav, sin Špira i Milke Vulinović; Branko, sin Ante i Nediljke Jelić; Marija, kći Vlade i Ruže Tabula; Željko, sin Marka i Mare Savić; Jelka, kći Frane i Darinke Bulat; Jelena, kći Save i Danice Vrljević; Siniša, sin Zorana i Nade Krstić; Neven, sin Jose i Luce Petković; Ante, sin Paška i Danice Malenica i Hajdica, kći Mladena i Zdenke Jurić.

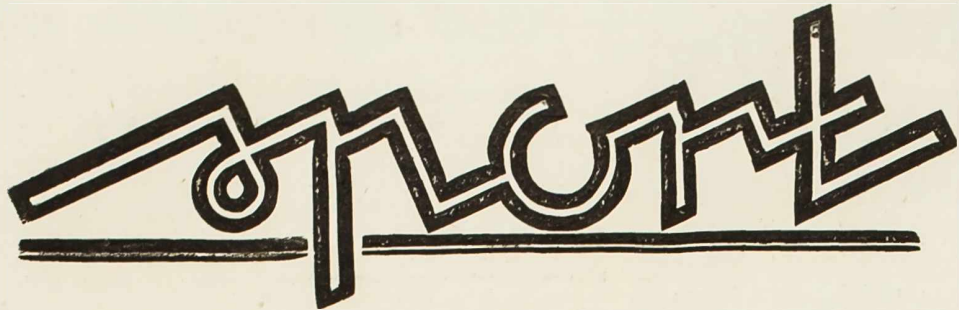
VJENČANI

Celić Josip, bravar — Radović Grozdana, domaćica i Jovović Milivoje, oficir JRM — Popović Ema, službenik.

UMRLI

Županović Marica rođ. Bumber, stara 78 god.

Oglašujte u svom listu!

II. savezna nogometna liga

„ŠIBENIK“ - „BOROVO“ 1:0 (0:0)

Druga pobjeda kod kuće

Stadion »Rade Končar«. Vrijeme i teren pogodni za igru. Gledalaca 2000. Strijelac: Orošnjak u 81. minuti. Sudac Božina (Slavonski Brod), pomoćni Belamarić i Knez (oba Šibenik).

ŠIBENIK: Miloševski, Cvitanović, Jelenković, Luštica, Iljadica, Šupe, Živković, (Orošnjak), Miljević, Tedling, Bego i Stošić.

BOROVO: Šakić, Rastija, Florić (Dokonal), Relić, Horvat, Stamenković, Preš, Norković, Gotal, Marković i Tilić.

je i dalje imao inicijativu. Najzabudljiviji momenat dogodio se u 73. minuti. Iz slobodnog udarca Luštica je pogodio stativu i lopta se odbila u polje do Orošnjaka, koji je sa svega nekoliko metara promašio prazna vrata. Izgledalo je da će susret završiti bez odluke. Međutim, u razdoblju premoći domaćih Orošnjak je u buketu igrača pronašao loptu put do mreže. To je bilo 1:0, i ujedno konačni rezultat ovog susreta. Do kraja je još preostalo devet minuta u kojem razdoblju »Šibenik« izvodi nekoliko silovitih napada, ali bez uspjeha. Izvanrednu priliku za povećanje rezultata imao je Stošić. Upravo je čudnovato kako on iz neposredne blizine nije znao pogoditi prazna vrata.

U redovima »Šibenika« istakli su se Miloševski, Cvitanović i Iljadica u obrani, dok su u navali najaktivniji bili Tedling i Stošić. Kod »Borova« su više od ostalih otkakali Horvat, Preš i Norković. Sudac Božina, ma da je učinio nekoliko griješaka, svojim sudanjem ostavio je dobar utisak. (J)

REZULTATI X. KOLA

U preposljednjem kolu postignuti su ovi rezultati: Šibenik - Borovo 1:0, Sloboda - Split 3:0, Odred - Borac 0:0, Elektrostroj - Lokomotiva 0:2 i Zagreb - Trešnjevka 2:0.

TABLICA

Sloboda	9	5	2	2	18:6	12
Lokomotiva	9	5	1	3	16:10	11
Zagreb	9	5	1	3	17:13	11
Šibenik	9	4	3	2	13:11	11
Split	9	4	2	3	18:16	10
Elektrostroj	9	2	6	1	11:10	10
Trešnjevka	9	4	2	3	14:13	10
Borac	9	3	3	3	11:12	9
Proleter	9	1	4	4	13:21	6
Borovo	10	2	1	7	14:24	5
Odred	9	1	3	5	7:14	5

PAROVI XI. KOLA

Lokomotiva - Šibenik, Trešnjevka - Odred, Proleter - Zagreb, Split - Elektrostroj i Borac - Sloboda. Slobodno je »Borovo«.

Dalmatinska liga

„Rudar“ pobijedio „Tekstilca“

RUDAR - TEKSTILAC (SINJ) 2:1

Prvenstvena nogometna utakmica Splitske nogometne zone između Rudara iz Siverića i Tekstilca iz Sinja koja je odigrana u Siveriću završila je zasluženom pobjedom domaćina sa rezultatom od pet članova, kutiji s anamače Čolović i M. Čosić a za goste desno krilo.

Slaba, neborbena i nezanimljiva utakmica. Prvo poluvrijeme proteklo je u izjednačenoj igri. U drugom poluvremenu Rudar je bio nešto bolji i opasniji pa je rezultat od 2:1 potpuno zaslužen. Domaći su došli u vodstvo preko

Čolovića koji je poslije jednog prodora tukao oštro pod prečku. Rezultat je povisio M. Čosić. On je na centaršut Šikića II. sproveo loptu glavom u mrežu. Konačni rezultat postiglo je desno krilo gostiju.

Kod pobjednika su se istakli Tomić, Čolović i Ramljak III., kod gostiju desni half i desno krilo.

VV

Zabilježeno

DESNA SPOJKA »DINARE« iz Knina Jovan Urukalo potpisao je nedavno pristupnicu za NK »Šibenik« tako da će pravo nastupa na prijateljskim utakmicama imati za tri, a na prvenstvenim za šest mjeseci.

STANDARDNI POMAGAČ »ŠIBENIKA« Frane Ivančić oporavio se od bolesti, te će ovih dana početi ponovo trenirati.

PAŠKO FIORENTINI, kako se doznaje, vraća se u svoje staro društvo. U njemu će »Šibenik« dobiti znatno pojačanje.

POSLIJE UTAKMICE SA »LOKOMOTIVOM« ekipa »Šibenika« gostovat će u Varaždinu, gdje će odigrati prijateljski susret sa »Var. tekсом«. Na mjestu vođe navale »Šibenika« nastupit će Mladen Škugor.

»ŠIBENIK« JE DOBIO JOŠ JEDNOG NOGOMETNOG SUCA. To je Duško Mitić, koji je nedavno s uspjehom položio ispit za suca.

DESNA SPOJKA »ŠIBENIKA« Miljević odlazi uskoro na odsluženje vojnog roka. Posljednju utakmicu za svoj klub odigrao je u Zagrebu s »Lokomotivom«.

U ŠIBENIKU SE U POSLJEDNJE VRIJEME nalazi omladinski prvak države u bacanju kugle Miškov, inače član zagrebačke »Mladosti«. On se još nije odlučio da li će nadalje ostati član »Mladosti« ili će pristupiti domaćem atletskom klubu.

USVOJENA JE ŽALBA »ŠIBENIKA« na utakmicu za juniorsko prvenstvo koja je odigrana u Zadru 26. X, a završena je neriješeno 2:2. »Šibenik« se žalio zbog toga, što je jedan od igrača »Zadra« prekorao dobnu granicu za igranje u juniorskom timu. Nakon ove odluke »Šibenik« je i dalje zadržao prvo mjesto sa 4 boda, dok ostala dva takmaca »Dinara« i »Zadra« imaju svega po jedan bod. (DK)

PONOVO ZAJEDNO - Mladen Škugor i Šime Šupe

Prvenstvo Dalmacije u stolnom tenisu

U Šibeniku će se 30. studenog i 1. prosinca ove godine održati stonotenisko prvenstvo Dalmacije, na kojem će pored STK »Šibenik« sudjelovati i ekipe iz Zadra, Splitske i Dugog Rata. Takmičenje će se održati u svim disciplinama. Naslov prvaka brani šibenska ekipa, koja je već četiri godine zastopce prvaka Dalmacije. STK »Šibenik« zastupat će najvjerojatnije Gulim, Mudronja i Maržić.

(DK)

Memorijal Vlade Bagata

U čast proslave Dana Republike u Šibeniku će se održati stolnotenisko takmičenje za memorijal »Vlade Bagata«. Lanjske godine prvo mjesto osvojila je ekipa »Šibenika«. Organizacija ove priredbe povjerena je komandi JRM. (DK)

Rad sekcija na šibenskoj Proširenje vodovodne mreže u Lozovcu gimnaziji

I posljednjih godina postojalo je pri Gimnaziji nekoliko sekcija za kulturni i zabavni rad omladine, ali zbog nesnalaženja rukovodstva Nadodne omladine, one nisu uspjele na široj osnovi zainteresirati članstvo, te se njihov rad odvijao uglavno stihijski. Ove godine Komitet NO polaže najveću pažnju tom sektoru rada. Donesen je plan rada za I. polugodište. Od sekcija ove godine aktivno rade: sportska, šahovska, dramska i folklorna, koje pripremaju program za proslavu Dana Republike. Osnovane su također literarna i foto sekcija. Ideološko-politička grupa putem predavanja upoznaje

učenike Gimnazije i buduće omladinu s ulogom i zadacima organizacije NO u izgradnji socijalizma. Ne će se ostati samo na tome, već se za bogatiji i sadržajni rad omladine pripreme i organiziranje djelovanje ferijalne družine, koja će obuhvatiti još veći broj učenika nego dosad. Omladina Gimnazije pokazuje velik interes za lokalne radne akcije i učestvuje na izgradnji plivališta. Na inicijativu omladinaca i školskog odbora pokrenut je list »Gimnazijalac«. Prvi broj izašao je 1. studenoga i o velikom interesu svjedoči podatak da ga prima 357 gimnazijalaca. (Ž)

Još od prije rata postoji kanalizacija u Lozovcu. No, ona nije pogodna za sve zaseoke, jer su oni mnogo udaljeni jedan od drugoga, te je bilo nemoguće dovesti vodu u svaki zaselak bez materijalne pomoći društvenih organa. Međutim, na posljednjem sastanku zbora birača je odlučeno da se vođa sprovede u svaki zaselak, što će mještani dati radnu snagu, dok će cijevi i ostala materijalna sredstva dodijeliti općina Šibenik. Predviđa se, da će ukupna dužina kanala iznositi 3,5 km. Radovi u nekim zaseocima već su otpočeli. (MR)

POUKA - ZANIMLJIVOSTI - ZABAVA

Kada su igrače karte stigle u našu zemlju

Kartanje, baš kao i šah, potiče s Orijenta. Igrače su karte u našu zemlju stigle početkom 14. stoljeća preko Italije i Njemačke. Odmah su postale moderne za svakoga. Kartalo je muško i žensko, redovnici, plemići i građani. Karte su izrađivali južnonjemački gradovi, većinom obrtnici u Ulmu i Augsburgu. U našoj se zemlji spominje neki Verturo iz Krmina, kojemu su vlasti god. 1727. dozvolili da pravi karte.

Malo pomalo kartanje je postalo prava strast. Zbog toga su već sredinom 18. stoljeća vlasti naredile, da se od svakog igračeg stola mora platiti pristojbina. Tokom 18. stoljeća čitamo o nekoliko carskih naredaba (zvale su se: patenti - od god. 1714. do 1758.), koje su zabranjivale kartanje za okladu i visoke novčane svote. U propisu su navedena imena mnogih kartaških igara, koja se izričito zabranjuju. Ali i kartaši su bili snalažljivi. Za staru igru izmislili su nov naziv, pa su tako »legalno« kartali dalje.

Kako je zbog visokih uloga i gubitaka kod kartanja često dolazilo do tučnjava, pronevjerena čak i ubistva, austrijske su vlasti god. 1765. zabranile sve hazardne igre uopće. Gostioničar, u čijem su lokalnu zatečeni kartaški hazardnih igara, bio je kažnjen zatvorom od 8 dana i više. Posebno je odredbom bilo zabranjeno kartanje slugama plemića i građana, koji su često - kako kaže naredba - »pronevjerili gospodarev novac ili zbog gubitka počeli krasiti«. Zbog kartanja su uvedene tjelesne kazne, većinom batnanje.

Zbog svega toga su obrtnici, koji su izrađivali karte, ili napustili svoj obrt ili se preselili u druge zemlje i gradove. Sigurno se zna, da je u 18. stoljeću postojala primitivna tvornica za izradu igračkih karata u Gorjci.

Naročito su voljeli kartati u Kranjskoj. U zaprašenim pismima ljubljanskog grafičkog arhiva čitamo, da su »obrtnički pomoćnici u gostionici god. 1786. igrali

kartašku igru labet, pa da su bili kažnjeni batnanjem. Jedan je dobio javno 10 batna, a drugi tri dana zatvora uz kruh i vodu. Treći kartaš, gostioničar sam, morao je platiti dva zlatnika globe, koja je išla u korist kaznionice.

U drugom spisu čitamo, da se je 1. župnik iz Šentvidu tužio, da se je u okolici razmahala »veljaka navika kartanja za visoke svote«. Zato i nije čudo, da je u jesen god. 1790. donjo-austrijski gubernator u Gracu »posljednji puta« zabranio hazardno kartanje.

Sve to nije mnogo pomoglo. Kartanje kao igru započeli su još krajem 15. stoljeća sami plemići. U jednom starom spisu čitamo zanimljivu zgodu. »God. 1487. kartala se je Katarina Liechtenberger, kći vitanjskog kaštelana, s kapelanom patriarha iz Akvile, je, ah ne za novce, nego za čuške. I kadgod je dobila pošteno je ošamarila pobijeđenoga«.

b. ž.

Mali savjeti Špirit i benzin u kući

Vatra je uvijek korisna, jedino ne onda kada se pojavi iznenada i u najmanjem obimu. Iznenadna vatra često se izazove nepažnjom zimi, ali ljeti još češće, kad se na špiritusu kuha kafa ili podgrrijava jelo i to u mjestima koja nemaju uvedenu električnu mrežu da bi koristili struju. Plamen zahvati rukav haljine, krpu, kojom domaćica nepažljivo pokušava da ukloni sud sa plamenom, pa čak i cijelu bocu sa špiritusom ako se ostavi blizu.

Slične nepromišljenosti bile su već uzrok mnogih nesreća; opekotine ponekad upropaste kožu na licu i rukama, ima slučajeva da nastupi i smrt. Da bi izbjegli opasnost, domaćice ne treba da u kuhinji nose haljine sa širokim rukavima, može da ih zahvati plamen.

Oprezna domaćica treba uvijek da ugasi plamen špiritusa koji dogorijeva pa tek onda da dolijeva špiritus. Inače može se desiti da se plamen uvuče u grlić

bocje i špiritus da se zapali, a boca da prsne u ruci. Zapaljeni špiritus može da se izlije i nesreća je tu.

I druge tekućine i maziva koja se svakodnevno upotrebljavaju u domaćinstvu mogu se zapaliti (mast, ulje, mazivo i sredstva za čišćenje koja sadrže ulje, boje pa i oksigen. Opasno je tekstil natopljen ma kojom od tih sredstava ostaviti u blizini peći ili radijatora, ili ih rasprostriti na radijatore da se suše. Krpa će se zagrijati, upaliti i izazvati požar. Platno natopljeno uljem treba držati na hladnom mjestu, ili u limesnoj kutiji.

Ne treba sušiti drvo u pećnici ili na ploči štednjaka, a opasno je drva za ogrjev držati blizu peći. Oksigen, koji se upotrebljava u domaćinstvu, može na toplom, da se zapali. Zato ako kosu bojite oksigenom nemojte vlačnu glavu približiti peći ili izići na sunce, jer može kosu da vam se upali.

Domaćice peru rukavice u benzinu u zagrijanoj kuhinji ili porred štednjaka u kome gori vatra. Kad upotrebljavate benzin za pranje i čišćenje onda taj posao radite u hladnom prostoru. Isto tako stvari pokvašene benzinom nemojte snažno trljati, jer benzin ima osobinu da od trenja izazove varnice.

KAKO NJEGOVALI RUKU

Krompir škodli rukama. Poslije čišćenja od krompira ostanu tamni tragovi koji i najljepšu ruku čine grubom. Da bi ruke sačuvali poslije čišćenja krompira, držite ruke nekoliko minuta u hladnoj vodi, a zatim ih istrljajte sirćetom. Tragovi će na taj način sasvim nestati.

KAKO ČUVATI LIMUN

Načeti ili nenačeti limun počine brzo da se kvari i za dva do tri dana postaje sasvim neupotrebljiv. Napravite malu kesicu od prozračne materije i objesite u kesicu limun koju držite na promaji. Tako ćete sačuvati limun od kvarenja.

OBUCU TREBA NJEGOVALI

Vlačnu cipelu ostavite da visl na svom zraku, tako da se do novu ravnomjerno suše. Polusušenu obuću premažite kromom, a zatim premažite cipele rastopljenim parafinom u hladnom benzini.

(Sedma Sila)

Križaljka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12									13	
14			15		16		17			18
19			20		21				22	
23			24		25				26	
27					28				29	
30					31				32	
33									34	

VODORAVNO 1. vlasnici većih plovnih objekata, 12. radiolokacija, naprava kojom se putem radara pronalaze predmeti (avioni, brodovi i sl.), 13. makedonski pjesnik i revolucionarac (Koča), 14. vrsta peršina, 15. neharmonija, 18. rijeka u Italiji, 19. englesko muško ime, 21. trčim, žurim, 22. njemački gramatički član, 23. legendarni praotac talijanskog niroda, 26. tijek; korice mača, 26. predstol, teza, 27. otok u gorkjem Jadranu, 29. tečaj, glasnik, 30. naša filmska glumica (Alma u »H-8«), 32. naša planina, 33. vrsta književnog djela (množ.), 34. grad u NR Srbiji.

OKOMITO: 1. narodno muško ime, 2. grad na području kotara Svetožarevo, 3. prijedlog, 4. dio tjedna, 5. orijentalno drvo jestivog tvrdog ploda (prov.), 6. prak-

tični učitelj na visokim školama, osobito za strane jezike, 7. stjd, 8. iznad, poviše, 9. vokal i konsonant, 10. vrsta obrtnika koji izrađuje i popravlja obuću (množ.), 11. tud, 16. nahranjen, 17. pakost, 20. cijev, cijevka (turc.), 22. starijski novac, 24. ime književnika Lazarevića, 26. grad u Italiji (kosi toranj), 28. ime Ujevića, 29. rijeke u SSSR, prtok Dnjepra, 31. inicijali našeg književnika (»Paucik«), 32. duži oblik prijedloga.

Rješenje križaljke iz prošlog broja: Vodoravno: 1. industrijalac, 12. sofa, a, 13. osama, 14. tm, 15. amaneti, 18. ol, 19. ris, 21. i-cada, 22. kri, 23. anal, 25. era, 26. slab, 27. naziv, i, 29. Atila, 30. I-lirac, 32. primat, 33. navala, 34. redani. (JV)

»ŠIBENSKI LIST«
 organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
 Uređuje redakcijski kolegij
 Direktor: Marko Jurković
 Glavni i odgovorni urednik: Nikola Bego
 Uredništvo: Šibenik - Ulica Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62
 Tekući račun: Komunalna banka Šibenik broj 435-70-1-7
 Rukopisi se ne vraćaju
 Pretplata za tri mjeseca 130, za pola godine 260, a jednu godinu 520 Din.
 Tisak: »ŠTAMPA« - Šibenik